Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1996 йил 17 апрель, чоршанба • № 30 (10.805) • Эркин нархда сотилади

ПРЕЗИДЕНТНИНГ АНЪАНАВИЙ УЧРАШУВИ

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 12 апрель куни хорижий давлатлар элчихоналари ва халқаро ташкилотларнинг мамлакатимиздаги ваколатхоналари раҳбарлари, чет эл ҳамда республикамиз журналистлари билан навбатдаги анъанавий учрашувини ўтказди.

Президент Ислом Каримов 1996 йилнинг дастлабки ойларида мамлакатимизнинг ички ва ташқи сиёсатида рўй берган янгиликлар, Марказий Осиё минтақаси ва МДҲ ҳудудида содир бўлган айрим муҳим воқеалар хусусида батафсил сўзлади ҳамда ўз муносабатини билдирди. Ўзбекистон ўзи танлаган истиқлол йўлидан оғишмай, дадил бораверишини алоҳида таъкидлади. Айни пайтда Ўзбекистон дунё мамлакатлари билан ўзаро тенглик ва манфаатдорликка асосланган ҳамкорликни бундан кейин ҳам ривожлантириб бораверишини қайд этди.

Ўзбекистон раҳбари учрашув иштирокчиларини қизиқтирган саволларга атрофлича жавоб қайтарди.

Учрашувда Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси Содиқ Сафоев, Ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

СУРАТДА: учрашув пайти.

Р. Нуриддинов тасвирга олган. (ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИ ЎЗ ЙЎЛИДАН ҚАЙТМАЙДИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ТОШКЕНТДАГИ ДИПЛОМАТИЯ КОРПУСИ ВА ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Муҳтарам дипломатия миссияларининг бошлиқлари,

Халқаро ташкилотларнинг раҳбарлари,

Оммавий ахборот воситаларининг вакиллари,

Хонимлар ва жаноблар!

Сизлар билан яна учрашиб турганимдан, сизлар бундай мунтазам учрашувлар анъанасини қўллаб-қувватлаётганингиздан хурсандман.

Сизлар Ўзбекистоннинг ички ва ташқи сиёсатини диққат билан кузатиб турибсиз, демак, ҳукумат мажлисларидаги, ваколатли органлар депутатлари ҳузуридаги сўнгги нутқларимдан хабардорсиз.

Анъанага мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси халқаро алоқаларининг ривожланиши ва мустаҳкамланиши хусусида фикрларимни баён қилишга ижозат бергайсиз.

Шу йилнинг бошланишида, январь ойида Россия Президенти **Б. Ельцин** билан учрашувимизда Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги шериклик муносабатлари муҳокама қилинди.

Шу йилнинг февралида ташқи ишлар вазири **Е. Примаков** расмий ташриф билан Тошкентда бўлди. Икки томонлама муносабатларга доир муҳим масалалар, Марказий Осиё минтақасида барқарорликни мустаҳкамлаш масалалари муҳокама қилинди.

Февраль ойида мамлакатимизнинг катта делегацияси Давосда ҳар йили ўтадиган жаҳон иқтисодий анжуманида тўртинчи марта иштирок этди. Унда иштирок этиш анжуман аҳлини Ўзбекистон ва унинг салоҳияти билан таништиришда, хориждан сармояларни жалб этишда катта аҳамиятга эга. Давосдаги бу галги учрашувда ҳам шундай бўлди.

Швейцарияда давлат ва ҳукумат бошлиқлари, халқаро молия ташкилотларининг, йирик банклар ва компанияларнинг раҳбарлари билан бир неча бор учрашдик.

Давосда Европа Ҳамжамияти комиссиясининг комиссари **Ханс Ван Ден Брук** билан қилган суҳбатимиз яқинда Ўзбекистон диёрида давом этди. Европа Иттифоқининг Европа Ҳамжамияти комиссиясининг ташқи сиёсий алоқалари билан шуғулланувчи раҳбарларидан бирининг ташрифини мен Европа Иттифоқи Ўзбекистондаги сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни қўллаб-қувватлаётганининг, ўзаро муносабатларимизни мустаҳкамлашга тайёрлигининг далили деб биламан.

Февраль ойида Европа Иттифоқи кенгаши ташқи ишлар вазирлари даражасида шериклик ва ҳамкорлик тўғрисида битим тузиш юзасидан Ўзбекистон билан музокара бошлашга қарор қилди. Музокаранинг биринчи босқичи март ойида Брюсселда муваффақиятли ўтди. Апрелнинг охиригача битим матни тасдиқланади ва шу ярим йилликда имзоланади деб, умид қиламиз.

Бу ҳужжат ҳамкорликнинг бутунлай янги босқичини бошлаб беради, Ўзбекистон билан Европа Иттифоқи ҳамда Европа Иттифоқига аъзо мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг ҳуқуқий негизини барпо этади.

Бу битим Ўзбекистоннинг халқаро савдо ташкилотига қўшилиш учун тайёргарлигини тезлаштиради, фақат иқтисодий, илмий-техника, маданий алоқалар учунгина кенг имкониятлар яратибгина қолмай, Европа Иттифоқи билан мунтазам сиёсий мулоқот учун ташкилий замин яратади, деб умид қиламиз.

Европа мамлакатлари билан ҳамкорлик икки томонлама асосда ҳам ривожланмоқда.

Ташқи ишлар ва Ҳамдўстлик ишлари вазири **М. Рифкинд**нинг ташрифи чоғида Ўзбекистон билан Буюк Британия ўртасидаги муносабатлар жадал ривожланаётгани таъкидланди.

Франция Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг бош котиби **Б. Дюфурк** билан суҳбат савдо-иқтисодий, маданий соҳаларда бўлгани каби, сиёсий соҳаларда ҳам, мамлакатларимиз халқаро ташкилотлар доирасида ҳар томонлама ҳамкорликни чуқурлаштиришдан манфаатдор эканлигини кўрсатди.

Осиё мамлакатлари билан ҳам алоқаларимиз кенгайиб, мустаҳкамланиб бормоқда.

Ўзбекистон-Япония муносабатлари юксалиб бормоқда. Бу ҳамкорлик ижтимоий соҳа, Ўзбекистон иқтисодиётининг энг муҳим тармоқларига Япониянинг катта сармоялар киритиши билангина чекланиб қолмайди.

Сўнгги вақтда Япония минтақамизнинг мураккаб муаммоларини ҳал этишда — хавфсиз ва барқарор тинчликка эришишда, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалаларида ўзининг манфаатдорлик билан фаол иштирок этишини кўрсатди.

Март ойининг охирида Ўзбекистон Республикаси делегацияси Вьетнамга расмий ташриф буюрди. Биз бу мамлакат раҳбарияти билан маҳаллий ва халқаро муаммоларни, сармоялардан тортиб туризмгача бўлган турли соҳаларда ҳамкорлик имкониятларини муҳокама қилдик.

Ўзаро муносабатларнинг ҳуқуқий негизини таъминлайдиган бир қанча муҳим ҳужжатларни имзоладик.

Сайёрамизнинг турли томонларида Ўзбекистоннинг ишончли ва манфаатдор шериклари мавжудлиги мени қувонтиради. Уларнинг доираси мунтазам кенгайиб бормоқда. Бугун эса яна бир мамлакат — Бангладеш Тошкентда элчихона очиш истагини билдирганини сизларга айтиш менга мамнуният бағишлайди.

Хонимлар ва жаноблар,

Америка Қўшма Штатлари билан икки томонлама муносабатларимиз давлатлараро алоқаларнинг энг муҳим йўналишларида изчиллик билан ва мунтазам ривожланиб бормоқда.

МДҲ мамлакатларида АҚШ сиёсатининг бош мувофиқлаштирувчиси **Ж. Коллинз** иштирокида Тошкентда бўлиб ўтган сўнгги Ўзбекистон-Америка сиёсий маслаҳатлашувларида 1996 йил аввало минтақа хавфсизлиги соҳасида икки томонлама муносабатларни кенгайтириш учун янги имкониятлар яратиши лозимлиги таъкидланди.

Америка томони АҚШ Ўзбекистонга нисбатан ўз сиёсатини **«хавфсизлиги таъминланган мустақил Ўзбекистон»**ни барпо этишни қўллаб-қувватлайдиган тарзда қуришини баён қилди.

Бугун НАТО каби ўзига хос ташкилотда ҳам мамлакатимиз билан АҚШ ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик тўғрисида гапириш мумкин. Биз «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастурида иштирок этишни ўз мустақиллигимиз ва истиқлолимизни мустаҳкамлаш нуқтаи назаридан баҳолаймиз.

АҚШнинг НАТОдаги доимий вакили **Р. Хантер**нинг мамлакатимизга яқинда қилган ташрифи жаҳон ва минтақа хавфсизлиги муаммолари бўйича фикрларимиз ўхшашлигини яна бир бор намойиш қилди. Ўзбекистоннинг салоҳиятини минтақадаги барқарорлаштирувчи омил деб ҳисоблаётган АҚШнинг нуқтаи назарига биз тўла қўшиламиз.

Йилнинг бошида қўшни мамлакатлар билан дипломатик мулоқотларимиз янада фаоллашди.

Февраль-март ойларида Афғонистон, Эрон, Покистон, Ҳиндистон ташқи ишлар вазирлари Тошкентга ташриф буюрди.

Бу ташрифлар чоғида икки томонлама ҳамкорлик масалаларидан ташқари, Афғонистон ва Тожикистондаги вазиятни бартараф этиш билан боғлиқ равишда минтақа хавфсизлиги масалаларини муҳокама қилишга катта эътибор берилди.

Жаҳон ҳамжамияти Афғон можаросини бартараф этиш юзасидан фаолроқ чоралар кўриш зарурлигини тобора кўпроқ англаб етаётганини мамнуният билан таъкидламоқчиман. Бундай чоралар кўриш тўғрисида мен БМТ Бош Ассамблеясининг 48-, 50-сессияларида гапирган эдим. **Европа парламентининг шу йил 18 январдаги резолюцияси ва Европа Иттифоқининг 14 мартдаги баёноти можаро зонасига қурол-яроғ етказиб беришни тақиқлаш ғоясини қўллаб-қувватлайди.**

Яқинда Афғонистон теварагидаги вазият Бирлашган Миллатлар Ташкилотида кўриб чиқилди. Бу ҳол жафокаш Афғонистон диёрида хунрезлик тўхтатилишига, можарони тинч йўл билан бартараф этиш жараёни ҳақиқатда бошланишига умид бахш этади.

Мен бир неча бор таъкидлаганимдек, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти, Ислом конференцияси ташкилоти ва бошқа халқаро ташкилотлар иштирок этмаса, мулоқот йўли билан можароларни тўхтатишнинг синовдан ўтган механизмларидан фойдаланилмаса, ўзаро мақбул қарорлар, ўзаро ён босишлар ва оқилона муросаю мадора йўллари изланмаса, бу жараён бошланмайди.

Ишончим комилки, бу масалалар Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ташаббуси билан 23 апрелда Тошкентда бошланадиган **«Марказий Осиё: Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти доирасида кенг қамровли хавфсизлик ва минтақа талаблари»** симпозиумининг кун тартибида акс этади.

Хонимлар ва жаноблар,

ҳозирги дунёда хавфсизлик ва барқарорлик фақат ҳарбий-сиёсий жиҳатларнигина эмас, балки иқтисодий, маданий ҳамкорликни ҳам кўзда тутади. Зеро ушбу жиҳатлар минтақамиз, қолаверса, бутун сайёрамиз — умумий хонадонимиз тинчлиги ва гуллаб-яшнашида муҳим ўрин эгаллайди.

12 январда Қозоғистоннинг Кўкчатов вилоятида Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон президентларининг учрашуви бўлиб ўтди. Унда Марказий Осиёда интеграция дастури қандай бажарилаётгани тўғрисида фикрлашиб олинди.

Президент **С. Ниёзов** таклифига биноан 16 январда менинг Туркманистонга амалий ташрифим амалга ошди. Учрашув чоғида 21 та давлатлараро ва ҳукуматлараро битимлар имзоланди. Бу битимлар транспорт коммуникацияси ва алоқа, табиат ресурсларидан биргаликда фойдаланиш, энергетика, банклараро ҳисоб-китоблар, бож тартиби, фан ва маданият каби соҳаларни ўз ичига олади.

Асосий ҳужжат — дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида давлатлараро шартнома ҳам имзоланди.

5 апрель куни Тошкентда ягона иқтисодий макон барпо этиш ҳақидаги шартномани имзолаган мамлакатлар Бош вазирларининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Қозоғистон, Қирғизистон, Ўзбекистон Бош вазирлари транспорт ва коммуникация соҳасида келишилган сиёсат ўтказиш, ёқилғи-энергетика ва сув ресурсларидан, шунингдек, газ қувурларидан фойдаланиш, наркотик моддаларнинг ғайриқонуний тарзда айланишига қарши курашда ҳамкорлик қилиш, «Центразэлектрон» трансмиллий молия-саноат гуруҳини тузиш, ернинг давлатлараро ижараси ва бошқа масалалар бўйича ўндан ортиқ ҳужжат имзоладилар.

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Россия Давлат Думасининг анчагина шов-шувга сабаб бўлган қарор қабул қилгани, Тўртлар (Россия, Қозоғистон, Қирғизистон, Белоруссия) шартномаси ҳамда Иккилар (Россия ва Белоруссия) шартномаси имзоланганига ҳам анча бўлиб қолди.

Матбуотимиз саҳифаларида, телевидениеда бугунги кунга қадар бу ҳужжатларни муҳокама қилиш давом этмоқда. Ўзбекистон аҳолисининг собиқ совет ҳудудидаги «интеграция» деб номланган бу жараёнга муносабати баён қилинмоқда.

Бугун Ўзбекистон раҳбарияти илгари бу жараёнлар ва имзоланган ҳужжатларга нисбатан билдирган муносабатини жамоатчилик ва Ўзбекистон аҳолисининг мутлақ кўп қисми қўллаб-қувватлаяпти, деб айтишга тўла асосимиз бор.

Мен парламентимиз — Олий Мажлис қўмиталарининг баёнотини, Ташқи ишлар вазирлигининг баёнотини, Хоразмда сўзлаган нутқимни, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири билан суҳбатим ва бошқа воқеаларни ҳам назарда тутяпман.

Шуниси диққатга сазоворки, ижтимоий аҳволидан қатъи назар, турли миллат ва эътиқодга мансуб кишилар бир хил фикр билдирмоқда.

Бу ерда шуни таъкидламоқчиман: собиқ совет ҳудудида интеграция масалалари бўйича юз бераётган воқеалар, шу муносабат билан имзоланган ҳужжатлар — ҳар бир алоҳида давлат ва унинг раҳбарлик тузилмаларининг ҳуқуқи ва ички ишидир.

Ҳар бир давлат ва унинг раҳбарлари энг аввало ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда ҳар қандай ҳужжат ва давлатлараро шартномаларни қабул қилиш ва имзолаш ҳуқуқига эга.

Бироқ ҳозир масала мана бундай қўйилган: Ўзбекистон учун бу шартнома ва ҳужжатлар мақбулми, Ўзбекистон бу шартномаларга қўшилиши мумкинми ёки йўқми? Бунинг устига, қатъийлик билан бизни ҳамжамият ёки интеграциялашган давлатлар иттифоқи деб аталмиш уюшмаларни тузиш ҳақидаги ҳужжатларни имзолашга таклиф этишмоқда, гоҳида эса — бу нарса Ўзбекистонга фойдалимийўқми эканини биз учун ўзлари ҳал қилишмоқда.

Шу муносабат билан мен Ўзбекистон учун бундай иттифоқлар ёки ҳамдўстликлар мутлақо мақбул эмаслигини айтиб ўтишни истар эдим.

Шартномалар имзолангандан кейинги эҳтирослар ва сархушлик ҳолати бироз пасайган, ниҳоят расмий материаллар ва кўп сонли баёнотлар билан қандайдир даражада танишиш имконияти пайдо бўлган бугунги кунда муаллифлар тилга олинган битимларнинг имзоланишига асос қилиб кўрсатаётган айрим **принципиал ҳолатлар,** яъники зикр этилган шартномалар фалсафаси қурилган пойдевор хусусидаги мулоҳазаларим ҳамда муносабатимни баён қилишни истар эдим.

Тўғри, шу пайтга қадар ҳам Белоруссия билан Россия ўртасидаги шартнома сўнгги таҳрирда қандай аталгани — Россия билан Белоруссия ўртасидаги ҳамдўстлик ҳақидаги шартнома дейилганми, ёки унга имзо чекиш пайтида баландпарвозлик билан баён қилинганидек — суверен республикалар ҳамдўстлиги ҳақидаги шартнома деб, бошқача айтганда — ССР, яъни айрим муаллифларнинг қалбидан чуқур ўрин олган жарангдор СССР деган номга ўхшаш ном билан аталганми — бирон нарса дейиш қийин.

Мен ҳалиям дастлаб бу янги давлатлараро уюшманинг ягона герби, байроғи ва гимни бўлиши, вақти келиб ягона конституция қабул қилиниши ҳақида гап бўлганини айтиб ўтирмайман.

Шу билан бирга, ном — шунчаки ном эканини англаган ҳолда, мен қабул қилинган шартномалар моҳиятига оид принципиал ўринлар — тилга олинган шартномалар фойдасига хизмат қилиши лозим бўлган далил-дастакларга тўхталмоқчи эдим.

Биринчи далил. МДҲ бугунги ҳолида талабга жавоб бермайди (лекин кимнинг талабига?), бу мўрт уюшма ҳеч нарсани ҳал қилмайди ҳамда у қабул қилган қарорлар амалда бажарилмаяпти, деб таъкидланди.

Ҳа, бу мулоҳазаларда ҳам жон бор.

(Давоми 2-бетда).

Вилоят ҳаёти: воқеалар хабарлар, янгиликлар

ТЕРАКЗОРЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Ўртачирчиқ тумани ҳудудидаги Туябўғиз қўрғони ўрмончилари чет эллик ҳамкасблари билан мустаҳкам алоқа ўрнатишди. Туркияликлар Туябўғизда Дўстлик боғи барпо этишни, хитойликлар эса ўз ватанларида ёнғоқ билан арча дарахти етиштиришни режалаштирдилар.

Туябўғизликлар шу кунларда ташкилотлар ва аҳолига 35 минг тупдан кўпроқ терак кўчати етказиб беришди. Хўжаликнинг ўзида уч ярим гектар майдонда теракзор барпо этилди.

Терак кўчати етиштиришда боғбонлардан Бахтиёр Ниёзов, Рўзмат Юсупов, Мирсобит Акбаров, Ғулом Собировлар ғайрат-шижоат кўрсатишяпти.

Уч йил аввал икки гектар майдонга экилган Американинг «Калифорния» тераги қоғоз саноати учун муҳим хомашё ҳисобланади. Улар ҳозир йилига тўрт метрдан ўсмоқда.

Усмонали ҲАМИДОВ.

ИЗЛАНГАН ЮТАДИ

Чиноз шаҳридаги 2-автобаза жамоаси корхона ҳисобига пул маблағи тушириш, ҳайдовчиларни иш билан таъминлаш мақсадида самарали ишларни амалга оширишяпти.

Улар, шунингдек, техника воситаларининг бекор туриб қолмаслиги учун кўплаб мижозлар ахтариб топишяпти. Мухтор Турғунов, Рихсивой Алимухамедов, Худойберди Усаров, Раим Арслонов каби пешқадам ҳайдовчилар Чиноз қурилиш материаллари ва конструкциялари комбинатида тайёрланган темир бетон мосламаларини шаҳарнинг Чорсу мавзеида қурилаётган соғломлаштириш мажмуига пешма-пеш етказиб бермоқдалар.

Корхонанинг йигирмадан ортиқ КамАЗ ярим прицепли машиналари ҳайдовчилари эса узоқ масофаларга юк ташишмоқда.

Ҳусан СУЛАЙМОНОВ.

КАВАРДОН АҲОЛИСИ УЧУН

ЮҚОРИЧИРЧИҚ туманидаги Кавардон қишлоғида ҳозирги кунда 300 ўринли клуб, сартарошхона, нон дўкони, пойабзал устахонаси аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

Яқинда обод кўчалар чеккаларида яна бир қатор хусусий дўконлар ҳам қад кўтарди. Қишлоқ фуқаролари С. Пардахўжаев, О. Рўзматов, Ҳ. Тожибоевлар эса хусусий ошхона қуришиб, 3-ўрта мактабнинг собиқ директори марҳум Омон Қурбонов хотираси учун унга «Омон» деб ном беришди. Қишлоқ тадбиркорлари Х. Исматов, Э. Файзибоевлар қурган тегирмон хизматидан ҳам аҳоли миннатдор.

Латифжон МАНСУРОВ.

УЧ ҚИШЛОҚДА УЧ ГУЗАР

Байтқўрғон қишлоғи марказида ишга тушган гузар аҳоли оғирини енгил қилди.

Бу ерда тижорат дўкони, чойхона, енгил автомашиналарга ғилоф тикиш устахонаси ишлаб турипти. Айниқса, иккита тандирда пешма-пеш ёпилаётган иссиқ нон ва сомса истеъмолчиларга манзур бўлмоқда. Гузарнинг ўзида стамотология комплекси ҳам хизмат қила бошлади.

Худди шунга ўхшаш гузар Кўприкбоши маҳалласида ҳам ишга тушди. Шарқона усулда қурилган дўкон, сартарошхона, этикдўзлик устахоналари хизматидан аҳоли мамнун бўлмоқда.

Оққовоқ қишлоғида иш бошлаган гузарда ҳам аҳолининг оғирини енгил қилаётган маиший хизмат шахобчалари мавжуд.

Абдуҳамид ФОЗИЛОВ, Қибрай тумани.

Мустақилликка содиқмиз!

ШУ кунларда республикамизнинг қатор вилоятларида халқ депутатлари Кенгашларининг сессиялари бўлиб ўтмоқда. Уларда Россия Федерацияси Давлат думаси Беловеж битимларини бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилганлиги ва собиқ совет ҳудудидаги интеграцион жараёнлар муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари Кенгашларининг қўшма қарорлари лойиҳаси тўғрисидаги масала муҳокама этилмоқда.

Ўтган жума куни халқ депутатлари Тошкент вилояти, шаҳар ва туман Кенгашларининг вилоятдан сайланган Олий Мажлис депутатлари иштирокидаги шу масалага бағишланган қўшма сессияси бўлиб ўтди.

Сессия қатнашчиларининг фикр-мулоҳазалари билан газетамизнинг 3-саҳифасида танишасиз.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИ ЎЗ ЙЎЛИДАН ҚАЙТМАЙДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бироқ ҳақиқатан ҳам МДҲ доирасида қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини таъминлайдиган механизмларни астойдил излаш, давлатлар ўртасидаги икки томонлама муносабатларни ривожлантириш, уларни аниқ ва муайян мазмун билан бойитиш ўрнига, бизда кўпинча эски замонларни қўмсаш намоён бўлмоқда. Бугунги кўпгина раҳбарларнинг ўтмиш совет тарбияси ўз кучини кўрсатяпти, шекилли. Собиқ иттифоқнинг улкан ҳудудидаги ҳамма нарсани: анҳорга оддийгина кўприк қуриш ёки 50 ўринли болалар боғчасини қуришдан тортиб, улкан саноат иншоотлари — БеЛАЗ, КаМАЗ, БАМ, Тольяттидаги улкан автомобил заводини қуришгача бўлган ҳамма масала марказнинг ўзида туриб ечилган пайтдаги тартиблар уларнинг онгига чуқур ўрнашиб қолган.

Нима учундир, агар бирор давлатлараро бирлашма тузиладиган бўлса, у албатта амалдорларнинг катта штатига эга бўлган парламент, қонунчилик, ижроия-мувофиқлаштириш ёки Олий Кенгаш, Ижроия Қўмитаси ёки маъмурий қўмитаси, бирлашган ҳарбий-сиёсий тузилмалар ва шунга ўхшаш давлатдан юқори турадиган тузилмалари бўлиши лозим деб ҳисоблашади.

Давлат бошлиқлари, ҳукумат бошлиқлари ва МДҲ бошқа тузилмалари бошлиқларининг сўнгги мажлислари кун тартибига эътибор берсангиз бир тамойил кўзга яққол ташланиши тасодиф эмас: иқтисодий ва ижтимоий интеграциянинг етилган муаммоларини ҳарбий-сиёсий масалалар, бирлашган қўмондонлик тузиш, чегараларни биргаликда қўриқлаш каби ва бошқа масалалар билан алмаштиришга ҳаракат қилинади. Бунда муайян тамойил кўриниб турибди.

Бироқ барчага равшан бўлиши лозимки, ташкил этиладиган ҳамжамиятларда бевосита амал қиладиган, яъни барча органлар ва ташкилотлар бажариши мажбур бўлган қарорларни шартномада иштирок этувчи ҳар бир мамлакатнинг тегишли органларини четлаб ўтиб қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлган давлатдан юқори турувчи тузилмалар ташкил этилган тақдирда, бу давлатларни мустақил давлат дейиш қийин бўлади.

У ҳолда бу Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги (МДҲ) бўлмайди. У ҳолда бу Ҳамдўстликни ҳар бир давлат ўз мустақиллигининг бир қисмидан воз кечиши лозим бўлган қарам давлатларнинг ҳамжамияти деб аташ керак.

Ўзининг ваколатли ва сайлаб қўйилган қонун чиқарувчи, ижро этувчи, ҳарбий-сиёсий ва суд органлари билан бирга алоҳида олганда ҳар бир давлатнинг ҳамжамиятнинг янги тузилган давлатдан юқори турувчи тузилмалари билан алоқасини рамзий тилда айтганда бир-бирига туташ томирлар каби тасаввур этиш мумкин. Ҳамжамиятнинг давлатдан юқори турувчи тузилмаси ўзига қанча ваколат талаб қилса, ҳозир мустақил бўлиб турган ҳар бир давлат шунча ваколати ва ҳуқуқидан маҳрум бўлади.

Бу рад этиб бўлмайдиган ҳақиқатдир. Бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас.

Давлатдан юқори турадиган тузилмалари билан биргаликда ҳамжамият унда иштирок этувчи ҳар бир мамлакат истиқлолини ёки мустақиллигини тўла сақлаб қолган ҳолда тузилади, деб бизни ишонтиришга уриниш жиддий гап эмас. Буларнинг барчаси ҳамма нарсага ишонаверадиган кишиларга мўлжалланган.

Яна бир фикр: МДҲнинг тасдиқланган низоми доирасида (дарвоқе, нима учундир бу ҳақда гапирилмайди ва эслатилмайди) иқтисодий ва молиявий интеграцияни чуқурлаштиришимизни, маърифий тўловлар масалаларини ҳал қилишимизни, ижтимоий интеграция йўлидаги тўсиқларни олиб ташлашимизни ҳеч ким тақиқламайди. Бунинг учун аввало, жўғрофий-сиёсий тусдаги шартномаларни имзолаш шарт эмас.

Ҳозирги пайтда турли мустақил давлатларда яшаётган одамларнинг мулоқоти қийинлашган экан, бунинг сабаби кимнингдир сунъий ғовларни барпо этаётганида эмас. Бунинг сабаби шундаки, ҳозирги транспорт тарифлари ва йўл харажатларининг қиймати Россия миқёсининг ўзида ҳам ҳар кимга бир йилда бир марта ўз қариндошларини бориб кўришга, айтайлик, Москвадан Сибирь ёки Узоқ Шарқ шаҳарларига етиб олишга имкон бермайди.

«Теран интеграция» деб аталган интеграция муаллифлари ва ташаббускорлари пеш қилаётган **иккинчи далил.** Юз берган танглик вазиятининг, одамлар ночор аҳволга тушиб қолганининг асосий сабаби, асосий иллат бир вақтлар қудратли бўлган иттифоқ республикалари ўртасидаги иқтисодий ва хўжалик алоқаларининг узилиб қолганидадир, деб ҳаммани ишонтиришга уринишмоқда. Бу ҳам етмаганидек, хўжалик алоқаларининг узилиб қолиши сабабли ишлаб чиқариш қайси республикада қанча камайиб кетганини ҳисоблаб чиқишга ҳам уринишмоқда.

Айни пайтда тушунмаган ва бехабар одамларни эртага ана шу алоқалар тикланса, ҳамма жойда тартиб бўлади, корхоналар, фабрикалар ва заводлар яна ишлай бошлайди деб, ишонтиришмоқда.

Бу собиқ совет иттифоқи ҳудудида бошланган бўҳроннинг ҳақиқий сабабларидан одамларни чалғитишдан бошқа нарса эмас.

Ҳозирги кунда собиқ Совет Иттифоқи ҳудудидаги давлатлар иқтисодиётидаги таназзулнинг асосий сабаби, аввало умри тугаган тоталитар мафкуранинг маъмурий-буйруқбозлик ва марказдан тақсимлаш тизимининг бузиб ташланиб, янги бозор муносабатларига ҳозир бутун дунёда амал қилинаётган эркин иқтисодиётга ўтиш эканлиги соғлом фикрловчи ҳар бир кишига равшандир.

Ҳозир Россиянинг ўзидаги кўплаб корхоналар ночор аҳволда бўлиб, деярли ишламаётганини ҳам фақат шу билан изоҳлаш мумкин. Уларнинг аксарияти бугунги кундаги мустақил давлатлар корхоналари билан алоқаси узилиб қолган ёки бундай алоқалар амалда иш бермаётгани туфайли тўхтаб қолгани йўқ. Россия ҳудудидан ташқаридаги кооператив алоқалар билан боғлиқ бўлмаган юзлаб корхона ишламай турибди.

Бунинг сабаблари бутунлай бошқа нарсада. Бу корхоналар ҳозирча янги шароитларга мослаша олмаяпти, маҳсулотини сотиш йўлини тополмаяпти, уларнинг ишлаб чиқаришни қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш учун маблағи йўқ. Айтайлик, Россиянинг Иваново вилоятидаги фаолияти анъанавий тарзда Ўзбекистондан етказиб бериладиган хомашё билан боғлиқ бўлган тўқимачилик саноати корхоналари бугунги кунда энг аввало пахта толаси сотиб олиш учун маблағи йўқлиги туфайли ишламаяпти.

Бу ўринда 1995 йилда Ўзбекистондан етказиб бериладиган пахта толасининг асосий қисми, «Известия» газетаси саҳифаларида ёзилганидек, Россия ҳудудидан ташқарига чиқариб юборилгани, яъни, содда қилиб айтганда, Россиядаги айрим тузулмалар мана шу операциядан мўмайгина пул ишлаб олганини эслатиб ўтиш жоиз.

Шундан кўриниб турибдики, гап алоқаларнинг узилиб қолганида эмас экан. Гап ҳар жойнинг ўзида ҳисоб-китобда зарур маърифий тартиб ўрнатишда қолган.

Бу — биринчидан.

Иккинчидан эса, узилган алоқаларни тиклаш хусусида кўп жар солаётганлар гапнинг ярмини ютиб юборишяпти. «Труд» газетасининг 6 апрель сонида Россиянинг «Политика» жамғармаси президенти жаноб **Никонов** мана бундай деб ёзади:

«Собиқ СССРнинг барча республикалари, жумладан Россияда ҳам ишлаб чиқаришнинг камайиб кетиши асосан улар ўртасидаги хўжалик алоқаларининг узилгани, СССРнинг ягона иқтисодий макони бузилгани билан изоҳланиши сир эмас. Табиийки, агар сал узоқроққа қарайдиган бўлсак шунга амин бўламиз, бу маконнинг тикланиши йўлида қадам ташланиши Россия манфаатларига тўла мос келади».

«Теран интеграция» деб аталаётган ташаббус муаллифлари билан фикри бир жойдан чиқадиган жаноб Никонов ўз мулоҳазаларини қанчалик очиқ баён қилаётганини кўрдингизми?

Гап қандай иқтисодий макон ҳақида кетяпти, деган савол туғилади.

Равшанки, гап қачонлардир меҳнатни умумиттифоқ даражасида таъминлаш деб номланган, ҳар бир республикага маълум ўрин ажратилган, яъни кимдир арзон хомашё етказиб берадиган, кимдир эса бу хомашёни қайта ишлаб, даромад олган ҳамда ўзининг миллий даромадини барпо қилишини таъминлаган маконни тиклаш ҳақида кетяпти.

Айтайлик, бу халқ хўжалиги комплекси деб аталган маконда Белоруссияга «йиғув цехи» вазифаси топширилгани, собиқ иттифоқнинг барча бурчакларидаги корхоналарнинг деярли ҳаммаси шу «цех» учун ишлагани ҳам сир эмас.

Хўш, Ўзбекистон ҳамда Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларга қандай ўрин ажратилган эди? Энг аввало, арзон хомашё, биринчи ўринда жуда кўп меҳнат талаб қиладиган техник экин — пахта етказиб беришдек «шарафли» ўрин ажратилган эди. Бу пахта билан иттифоққина эмас, бутун социалистик лагер ҳам таъминланар, етиштирилган бутун ҳосилнинг атиги 15 фоизигина республикада қайта ишланар эди.

Ваҳоланки, бутун суғориладиган майдонларнинг қарийб 90 фоизига экилгани учун минтақа экологиясини бузган, Оролни қуритган, республика аҳолисининг генофондини хавф остида қолдирган бу пахта меҳнаткашларимизнинг оғир, ҳатто айтган бўлардимки, қулларча меҳнати билан етиштирилар эди.

Москвадаги кабинетларда пахтага қўйилган нарх халқаро нархлардан юзлаб баравар кам бўлганини кўпчилик билмайди. Шуни ҳам айтиш лозимки, собиқ СССРнинг Ўрта машинасозлик вазирлиги республикамиз заминидан қанча олтин ва бошқа қимматбаҳо ва стратегик металларни сўриб олганини ҳамда улар қаерга ишлатилгани, бундан қандай катта фойда олинганини Ўзбекистонда деярли ҳеч ким, шу жумладан, раҳбарлар ҳам билмас эди.

Республика мустақилликка эришганидан кейингина маълум бўлдики, Ўзбекистон валюта олтини ишлаб чиқариш бўйича СССР таркибида Россиядан кейин иккинчи ўринни, жаҳон бўйича эса еттинчи ўринни эгаллаб турган экан.

Ўзбекистон бунинг эвазига нималарга эга эди? Биз 30—40 фоиз дотация асосидаги давлат бюджетига ҳамда собиқ иттифоқдаги энг паст турмуш даражасига эга эдик. Ҳар «қадамда бизни боқимандаликда айблашар, сизлар Москва бўйнига осилган тошсизлар, деб таъна қилишар эди.

Халқ бундай ҳақсизликка чидашга мажбур эди. Нимага асосланиб ва нима учун шундай бўляпти, деган савол берган кишилар чиқса, шу заҳотиёқ репрессия чоралари кўриларди.

Ўзбекистон жамоатчилиги ўзининг энг яқин тарихидаги **Горбачёв-Лигачёв** командаси халқни жиловда тутиб туриш, унинг ўсиб келаётган миллий ва сиёсий онгини бўғиш ниятида, **«Пахта иши», «Ўзбеклар иши»** деб аталмиш туҳматларни тўқиб чиқарган, биз ўзбекларга турли-туман шармандали тамғалар ёпиштирилган фожеали саҳифаларни ҳеч қачон унутмайди. Бу даврда оддийгина инсоний ҳуқуқлар, ҳуқуқий меъёрлар бузилган, юзлаб ва минглаб гуноҳсиз кишилар қамоққа ташланган, бинобарин, маҳаллий аҳолига нисбатан қирғин уюштирилган эди.

Турли-туман иттифоқлар, ҳамжамиятлар, федерациялар ва конфедерациялар мафкурачиларининг деярли барчаси тиклаш тўғрисида гап юритаётган собиқ иттифоқдаги меҳнат тақсимоти амалда Ўзбекистон учун мана шу маънони англатар эди.

Соғлом ақлга эга бўлган бирон-бир киши юртимизга ана шундай даврлар қайтиб келиши, марказдан туриб ресурсларимизга эгалик қилиниши, халқимиз тақдирини ҳал қилувчи қарорлар қабул қилиниши билан келиша оладими?

Бундай интеграция муаллифларининг баёнотларида эшитилаётган **учинчи далил: «Бутун дунёда интеграция аниқ-равшан кўриниб турган эзгу иш деб англанади. Жаҳондаги кўпгина минтақаларга бу жараён хосдир».**

Бу ўринда кўпинча Европа Иттифоқи тузилиши мисол қилиб келтирилади.

Бу хусусда нима дейиш мумкин?

Ҳа, тарихий тараққиётнинг ҳозирги босқичида барча давлатлар бир-бири билан боғлиқ, албатта. Бугунги кунда дунё харитасида бошқалардан, айниқса ўзини қуршаб турган мамлакатлардан мутлақ ажралган бирон-бир давлатни топиш қийин. Ҳа, Европа Иттифоқида интеграция ва ҳамкорлик асосий тамойиллардан ҳисобланади.

Бироқ Европа Иттифоқининг интеграция жараёнларига ёндашуви интеграциялашаётган давлатларнинг тўла суверенитети, хоҳиши ҳамда уларнинг ҳуқуқларига ҳурмат билан қараш принципларига асосланади.

Ҳа, Европа Иттифоқи асосланган принциплар МДҲ мамлакатлари учун ҳам мақбул бўлиши мумкин. Буни ҳеч ким рад этмайди. Бироқ, собиқ совет ҳудудида Европа Иттифоқидаги вазиятдан кескин фарқ қиладиган бир неча ҳолат мавжуд.

Биринчидан, бу энг муҳими ҳам — Европа Иттифоқининг шаклланиши бир неча ўн йилларни ўз ичига оладиган узоқ тарихга эга, **Маастрих битимлари** эса — давлатлар, уларнинг раҳбарлари жуда кўплаб муросалар асосида босиб ўтган улкан йўл натижасидир.

Иккинчидан, Европа Иттифоқига барқарор, асосли демократик жамоат ва давлат тузилмаларига эга бўлган, мустаҳкам бозор ва ҳуқуқий, қонунчилик меъёрларини, уларни амалга оширувчи механизм ва инфраструктураларни шакллантирган мамлакатлар бирлашган.

Учинчидан, демократик ташкилот ва қадриятлар бу мамлакатлар аҳолисининг мутлақ кўпчилигининг ижтимоий онгидан мустаҳкам ўрин олган.

Тўртинчидан, Европа Иттифоқидаги кўпчилик мамлакатлар деярли бир хил, анчагина юксак иқтисодий салоҳиятга эга. Ўз тараққиёти бўйича бошқалардан устунлиги кўриниб турган давлатлар йўқ. МДҲ доирасида эса, Россия — ўз миқёслари ва салоҳияти билан МДҲдаги бошқа давлатлардан устун, уларнинг ҳаммасини қўшганда ҳам бир неча марта устун турадиган улкан салтанат эканини таъкидлаб ўтириш ҳам ортиқча.

Бешинчидан, техник ва иқтисодий жиҳатдаги қолоқлик, жуда эскириб кетган, рақобатга бардош беролмайдиган технология ва асосий фондларимизни ҳисобга оладиган бўлсак — собиқ СССР доирасида қандайдир иттифоқларга биқиниб олиш ҳаракати — бундай сиёсат ўтмишнинг қандайдир мафкуравий қолипларини тиклаш йўлида ўзимизни жаҳон иқтисодиётининг овлоқ жойларида жунжикиб ўтиришга маҳкум этиш бўлади. Келажак авлодлар бунинг учун бизни кечирмайди.

Жаҳон тажрибасида давлатлар иқтисодий жиҳатдан ё ҳамкорликда ҳаракат қилиб, ўзларига **жаҳон товарлар бозорида ўрин олиш** (дарвоқе, бу Европа Иттифоқи, АҚШ ва Япония муносабатларида кўзга ташланади), ёки ўз ҳудудлари ўртасида товар ва капитал ҳаракати йўлидаги **божхона тўсиқларини** имкон қадар қисқартириш учун бирлашади.

Бу ҳолда шартноманинг ҳар бир алоҳида иштирокчисининг манфаатлари ҳисобга олинади, улар учун тенг ҳуқуқ ва имкониятлар таъминланади ҳамда ҳарбий-сиёсий ёки бошқа шунга ўхшаш мақсадлар бутунлай соқит қилинади.

Пайдо бўлаётган мана шу масалаларни ҳисобга олиб ҳамда теран интеграция деб аталаётган, собиқ совет ҳудудида турли-туман ҳамжамият ва иттифоқлар тузиш мафкурасини мана шу масалалар нуқтаи назаридан кўриб чиқиладиган бўлса, бу ўринда:

— ёки масалага юзаки, охиригача ўйлаб кўрилмаган ҳолда ёндашилмоқда;

— ёки аслида бу шартномалар замирида турган барча нарса атайлаб бузиб кўрсатилмоқда, деган хулосага келади киши.

Биз бу шартномаларда иштирок этаётган ҳар бир томоннинг ўз мақсади ва ўз манфаати борлигини яхши биламиз.

Биз бугунги кунда Россиядаги сайловолди мавсуми қандай сиёсий майдонда ривожланаётганини, турли сиёсий ва ижтимоий блоклар ўртасида президентлик курсиси учун бораётган курашда қай даражада танглик вужудга келаётганини кўриб турибмиз.

Россия ҳамда МДҲдаги бир қанча давлатларда интеграция, оддий қилиб айтганда собиқ иттифоқни у ёки бу шаклда қайта тиклаш ғояси (ҳатто радикал коммунистлар ҳам СССРни олдинги ҳолида тиклаб бўлмаслигини билади) кезиб юрибди.

Бу ғоя турли ижтимоий қатламлар онгида ҳам мавжуд. У, айниқса, «фалаж қилиб даволаш» туридаги чуқур асосланмаган, ўзини кўрсатиш учунгина ўтказилган ислоҳотлар кўпчилик аҳолини оғир аҳволга солиб қўйган, аҳолининг ижтимоий ҳимояси кескин ёмонлашиб кетган жойларда айниқса кучлидир.

1991 — 1992 йиллардаги суверенитетлар сархушлиги даврида МДҲ халқларига улашилган ваъдалар амалда бажарилмаяпти. Векселлар ҳамда илгари олинган мажбуриятлар бўйича тўлов тўлаш пайти келди. Бироқ, бу кўпчиликнинг қўлидан келмаяпти.

Одамларнинг ҳафсаласи пир бўлиши, ўтмишни қўмсаш мана шундан келиб чиқмоқда. Ижтимоий вайсақилик, танқид ва янги ваъдалар учун мақбул бўлган замин ҳам мана шунда пайдо бўлган. Бугун бундан, энг аввало коммунистлар, социал-ватанпарварлар ва «Буюк Россия», «салтанат» сингари баландпарвоз сўзларни айтиб бақириб-чақираётган турли шовинистик руҳдаги унсурлар усталик билан фойдаланмоқда, тўғрироғини айтганда, улар шу билан кун ўтказмоқда. Буни пайқамаслик мумкин эмас.

Сайловчиларнинг бундай кайфиятини Россия президентлигига номзодлардан биронтаси ҳам, шу жумладан Борис Николаевич Ельцин ҳам ҳисобга олмаслиги мумкин эмас.

Россия Давлат Думасининг — Давлат Думасидаги коммунистларнинг десак тўғрироқ бўларди — бу пойгада ташаббусни қўлга олиш мақсадида қабул қилган Беловеж битимларини бекор қилиш ҳақидаги қарорини ҳам мана шу нуқтаи назардан баҳолаш лозим. Бу қарордан мақсад собиқ СССРни қайта тиклаш борасидаги барча жараёнларни жиддириб юбориш, тезлатишдан иборат. Шуниси ғалатики, МДҲдаги бошқа суверен давлатлар аҳолисининг бу ҳақдаги фикри қандай экани — бу ҳаракатлар уларнинг мақсад ва интилишларига мос келиш ёки келмаслиги билан мутлақо ҳисоблашилгани йўқ.

Агарда Лукьянов ва унга ўхшаган собиқ СССРнинг айрим собиқ раҳбарлари, ҳозирги Давлат Думаси депутатлари, Лигачёв ва у каби ўтмишдаги барчамизга машҳур мафкурачиларнинг телевидение экрани ва Россия матбуоти саҳифаларидан бераётган қатъий баёнотлари, уларнинг собиқ СССРни имкон қадар тезроқ қайта тиклаш зарур деган гапларига ҳам эътибор бериладиган бўлса, бу хавфли ўйинлар Россияни қаёққа бошлаб кетаркан, деган ўй кишини ташвишлантиради.

Жаноб Сергей Кургинян «Завтра» газетаси саҳифаларида мана бу гапларни ёзади, уларни «Аргументы и факты» ҳафтаномаси кўчириб босади (1996 йил апрелидаги 14-сонига қаранг):

«...Улкан юртни (СССР деб тушунаверинг) қайта бирлаштириш, буюк мамлакатни қайта тиклаш **Россиянинг ҳар бир ватанпарвари учун олий давлат сиёсати борасидаги юксак устуворлик** ҳисобланади. Б. Ельцин ҳақиқий интеграция учун қандайдир қадам ташлай оладими-йўқми — бу қадамга беписандлик билан қараб бўлмайди. Чунки мақсад жуда буюкдир. Мана шундай, фақат мана шундайгина натижага эришиш йўлида, ҳатто стратегик муроса қилиш ҳам мумкин ва бу муроса самарали бўлади. Қайта бирлашишга хизмат қиладиган ҳамма нарсадан фойдаланиб қолиш керак».

Бундан ҳам очиқроқ айтиш қийин бўлса керак.

Биз ўзбекистонликлар кимни Президент этиб сайлаш, Россиядек буюк мамлакатнинг тақдири ва сиёсатини ким белгилашини аниқлаш фақат россияликларнинг иши, бошқа бирон кишининг бу ишга аралашиши мумкин эмаслигини яхши англаймиз, албатта.

Бироқ, МДҲ мамлакатлари тақдиридаги, ҳатто Европа ва бутун жаҳон тақдиридаги кўп нарсалар энг аввало Россия танлайдиган йўл ва унинг сиёсатига, у кейинчалик қайси йўлдан ва кимнинг раҳбарлигида боришига боғлиқ эканлиги учун ҳам биз бу танловга бефарқ қарай олмаймиз.

Биз Россиянинг демократик тараққиёти ва гуллаб-яшнашидан манфаатдор эканмиз, Президент Б. Ельцин номзодини қўллаб-қувватлашимиз тўғрисида гапирганда айнан мана шу шароитни ҳисобга оламиз.

Гап унинг бизга ёқиш-ёқмаслигида эмас, гап шундаки, фақатгина Ельцин ўтмишга қайтишга қарши тура олади, Россияда бошланган ислоҳотларни олға силжита олади.

Ўзбекистон Россия билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали сиёсий ва иқтисодий муносабатларни, унинг Ўзбекистон халқи асрлар давомида ўзаро ҳурмат, дўстлик ва қардошлик риштлари билан боғланган халқи билан маънавий алоқаларни ўзаро мустаҳкамлаш ва ривожлантиришдан ўта манфаатдор экани ҳеч кимга сир бўлмаслиги керак.

Россия билан Белоруссия, Россия, Белоруссия, Қозоғистон ва Қирғизистон ўртасидаги шартномалар ҳақида гапирар эканман, бу шартномаларни имзолаш ва уларни амалга ошириш — энг аввало бу давлатларнинг ички иши эканини яна бир бор таъкидлашни истардим. Ҳар бир давлат ўз тақдири ва келажагини ўзи ҳал қилади. Бу жараён ихтиёрий эканини назарда тутган ҳолда унга аралашишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

Худди мана шунинг учун ҳам, шунингдек, бизнинг интеграция ва ҳамкорлик жараёнларини ўзимизга хос тарзда англашимизни, қандайдир давлатлараро блоклар ҳамда барча яхши ниятли, манфаатдор давлатлар билан эркин ҳамкорлик қилиш йўлидаги чеклашлар биз учун мақбул эмаслигини ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон бу шартномаларга қўшила олмайди.

Марказий Осиёдаги интеграция йўлида қандайдир қийинчиликлар пайдо бўлмасмикан, деган савол туғилиши мумкин. Назаримда, бундай қийинчиликлар туғилмаслиги керак. Биз Марказий Осиё интеграциясига ҳудудий бирлик, коммуникацияларнинг, иқтисодиётнинг асосий ва етакчи соҳаларининг умумийлиги, сув хўжалиги ва энергетика объектларидан биргаликда фойдаланиш, энергия ресурслари билан таъминлаш зарурати туфайли туғилган объектив зарур ҳодиса, деб қараймиз. Чуқур умумий илдизлари бир-бирига чирмашиб кетган халқларимизнинг маданий, тил ва маънавий яқинлигини эслатиб ўтиришга ҳожат ҳам бўлмаса керак.

Бу умумийликни рўёбга чиқариш, шубҳасиз, халқларимиз манфаатига жавоб бериши, минтақамизда барқарорлик ва тинчликни мустаҳкамлашга кўмаклашишига ишончим комил.

Хонимлар ва жаноблар,

Бир ҳафтадан кейин Ўзбекистон Президентининг Францияга расмий ташрифи бошланади. Ташриф муддати буюк аждодимиз, мислсиз саркарда ва давлат арбоби Амир Темур номи билан боғлиқ юбилей тадбирлари ўтказилаётган пайтга тўғри келишидан жуда ҳам мамнунман. Европанинг юраги — Парижда, ЮНЕСКО раҳнамолигида жаҳонга машҳур олимлар иштирокида илмий конференция ўтказилади, кўргазма ташкил этилади, етакчи ўзбек артистлари иштирокида концертлар бўлади.

Амир Темур тарихдан ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида кучли ва гуллаб-яшнаган давлат барпо этган ўрта асрларнинг энг йирик давлат арбоби ва саркардаси сифатида ўрин олган. Бу давлат пойтахти — ҳозирги Самарқанд ўрта асрлар оламининг маданий ва маънавий марказларидан бирига айланган, инсон ақл-заковати ва истеъдодининг ноёб намунаси бўлган, бугунги кунда ҳам сақланиб турган мислсиз меъморлик обидалари билан донг таратган.

Мен ЮНЕСКОнинг Амир Темур юбилейини нишонлаш ҳақидаги қарорига Ўзбекистоннинг ўтмиши ва ҳозирги кунига ҳурмат-эҳтиром белгиси, даврлар ўртасида мавжуд бўлган узлуксиз алоқани, бугунги кунда бизга куч-қувват ва келажагимизга ишонч бахш этиб турган буюк аждодларимизнинг улкан маданий ва маънавий меросини намойиш этиш имкони, деб қарайман.

Мен тарихни зиддиятлар ва душманлик эмас, халқлар ўртасидаги ҳамкорлик ва бир-бирига бўлган ишонч олға қараб жилдиришига аминман.

Шу фикрлар билан сўзимни тугатишга ҳамда эътиборларингиз учун ташаккур билдиришга ижозат бергайсиз.

ОДАМЛАР ҚАЛБИДА ҚОЛДИ

Хотира

Республикамиз мустақиллигининг беш йиллиги олдидан

Ҳаётда шундай одамлар бўладики, халқнинг ташвиши ва қувончи билан яшаш, эл хизматига ҳамиша камарбаста бўлиш уларнинг доимий ишига айланади. Бировнинг мушкулини осон, оғирини енгил қилганидан беҳад шодланиб, ҳар кимнинг кунига яраганидан кўнгли тоғдек кўтарилиб, ажойиб хислатлари билан бошқалардан ажралиб турадиган бундай кишилар ҳақида гап очилганда эл-юрт «раҳматли ажойиб одам эди, дунёга бир келиб кетди-да» деб эслайди.

...Оддий деҳқон фарзанди Сатин Мадалиев ҳам ана шундай ҳурмат-эҳтиромга лойиқ инсон эди.

Сатин ака ўзининг ғоят қисқа умрида қалб ҳарорати билан меҳнат қилиб, одамларга эзгулик улашишдан, бошқаларга фақат яхшилик қилишдан завқланиб яшаб, одамлар қалбидан бир умрга жой олди.

У дастлаб мактабда ўқитувчилик қилди, гитлерчи-фашист босқинчиларига қарши жангларда қатнашди. Фронтдан келгач, умрининг охиригача турли раҳбарлик лавозимларида ишлади.

Аммо, Сатин ака қаерда ва қандай лавозимларда меҳнат қилмасин, ҳамиша мазмунли яшаб, ўзидан яхши ном қолдириш унинг ҳаёт қоидаси бўлди. Мансаб пиллапояларидан кўтарилган сари табиатидаги вазминлик, одамийлик, оддийлик, камтарлик фазилатлари уни сира ҳам тарк этмади.

Ўртасарой туманида жамоа хўжалигига раҳбарлик қилганда далани отда айланиб, хизматидаги «Волга» енгил машинасидан фақат шаҳарга ёки туман марказига боргандагина фойдаланилгани ҳам унинг камтарлигини яққол кўрсатар эди. «Отдек лочин турганда, «Волга»да юрсам, қишлоқ аҳли олдида манманлик қилгандек бўламан, бундан ташқари бензин ҳам бекорга сарф бўлади», деган гапларини одамлар кўп эшитган.

Сатин Мадалиев умр йўлдоши Тожихон ая билан беш қиз ва тўрт ўғилни тарбиялаб, вояга етказди. Уларни ўқимишли, халқ ишига камарбаста, чинакам инсон бўлиб етишишига эришди.

Сатин ака болалари учун ғамхўр, меҳрибон, маслаҳатгўй ота ва оилапарвар инсон эди. Бироз бўш вақти бўлди дегунча най чалиб, дутор чертиб, завқланарди. Овга чиқиш, ҳовлисидаги узумзор ва гулзорларни парваришлаш, табиат бағрида бўлишни ғоят ёқтирарди. Аммо лоқайдликни, бефарқликни ёмон кўрарди. Адлия ходимаси Мавжуда Мадалиева отаси ҳақида шундай ҳикоя қилади: «Дадамлар доимо бизга қўлингдан келса ҳаммага яхшилик қил, ўзинг ҳам яйраб юрасан. Сен ҳуқуқшунос бўлиш учун ўқияпсан, қонунларни ҳурмат қил, уларнинг ижроси учун кураш, қатъиятли, адолатли бўл, ҳеч қачон руҳингни туширма, дердилар. Олий ўқув юртида ўқиганимда ҳам оддий кийинардим. Шу ҳақда сўз очилганида дадамлар ҳамиша «ўқишингга зўр беравер қизим, келажагинг ҳали олдинда, вақти келса сени маликалардек ясантираман, — деб кўнглимни кўтарардилар. Дадамлар катта-катта лавозимларда ишласалар ҳам тўққиз болани маош ҳисобигагина боқар-

дилар. Биз жуда оддий яшардик. Дадам билан уйда кўришиш биз учун байрам ҳисобланарди. Негаки, улар доим иш билан банд бўлиб, оилада кам бўлардилар. Дадамизнинг салобати, нурли чеҳралари бизни худди сеҳрлаб қўйгандек ортиқча гап айтмасдан, уй ишларини қилиб, дарсимизни тайёрлаш билан машғул бўлардик. Ёлғонни, ғаразгўйликни ёмон кўрардилар».

Сатин ака ўз ишини ҳар жиҳатдан яхши биладиган мутахассис, вақтини чегараламайдиган куюнчак раҳбар эди. «Одамлар ишонганидан кейин улар ишончини оқлаш ҳам керак» деган гапни тез-тез такрорларди. Одамларнинг тақдири, болаларнинг келажаги, боғча, мактаб муаммолари унинг кундалик иш фаолиятида асосий ўрин эгаллаганди.

Тумандаги Охунбобоев қишлоқ фуқаролар йиғини раиси, истеъфодаги милиция полковниги Мирали Мирпўлатов Сатин Мадалиевни эслаб, шундай деди: «Сатин ака узоқни кўра биладиган раҳбар, қобилиятли ташкилотчи, эл-юрт ишида доимо фаол, қонун-қоидаларни чуқур биладиган одам эди. Мен ўшанда Ўртасарой туманида ички ишлар бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлардим. Доим биздан қонунларга оғишмай амал қилишни талаб қиларди. Милиция ходимлари ўртасида, жамоа хўжаликларида ҳар ой ёки йил чорагида бир маротаба бўлса ҳам маърузалар, суҳбатлар ўтказилиб турарди. Табиийки, бундан ишимизга катта наф тегарди. Ишда талабчан, ғоят қатъиятли бўлсада кундалик турмушда одамларга меҳрибон, сезгир раҳбар эди. Унинг юзида кишиларни ўзига жалб қиладиган сеҳр бор эди. У содда, озода, сипо, зиёлиларга хос тарзда кийинар, бу билан ҳам бошқаларга ибрат кўрсатар эди.

Ғалаботир қишлоғида у ҳақда шундай мисолни айтиб беришди: Қишлоқда улоқ ўтказиш анъана эди. Бир гал Сатин ака улоққа йиғилган 200 га яқин чавандозлар олдида совринларни эълон қилиб, сўнг ўзи ҳам отга миниб, улоққа қўшилган, битта гиламчани ютиб, совринни улоқ ташкилотчилари-телимчиларга топширган эди. Ваҳоланки, Сатин ака ўшанда туман ижроқўмининг раиси эди.

Одамларнинг ишончини қозониш, уларнинг қалбига кириб бориш ҳар кимга ҳам насиб этавермайди. Туркман шоири Маҳтумқули: «Кўнгил надур — дарбозасиз қалъадир» деб бежиз айтмаган, албатта. Ҳа, Сатин ака эл назарига тушган инсон эди.

Улуғбек ПЎЛАТОВ.

Илгари маълум қилганимиздек, яқинда халқ депутатлари Тошкент вилояти, шаҳар ва туман Кенгашларининг вилоятдан сайланган Олий Мажлис депутатлари иштирокидаги қўшма сессияси бўлиб ўтди. Унда «Россия федерацияси Давлат думаси Беловеж битимларини бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилганлиги ва собиқ Совет ҳудудидаги интеграцион жараёнлар муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси ва Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари кенгашларининг қўшма қарори лойиҳаси тўғрисида»ги масала муҳокама этилди. Сессияда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Э. Ҳалилов мазкур масала юзасидан маъруза қилди.

Анжуманда сўзга чиққанлар Беловеж битимларининг Республикамиз учун ҳеч қандай дахли йўқлигини, улар бундан буён ҳам истиқлолимизни мустаҳкамлашга, республикамиз раҳбарияти томонидан белгиланган тараққиёт йўлини давом эттиришга, ҳаммамиз учун муқаддас бўлган мустақиллигимизга ҳамиша содиқ қолажакларини таъкидладилар. Айни пайтда улар Ўзбекистон истиқлол шарофати билан тутқунликдан қутулиб, ҳуррият йўлига тушиб олганини, истиқлол қисқа муддат ичида ўзининг ажойиб самараларини бера бошлаганини, Россиядаги айрим «сиёсатдон»ларнинг собиқ Иттифоқни тиклаш, интеграцияни сунъий равишда жонлантириш ниқоби остидаги ҳатти-ҳаракатлари халқимизни чалғита олмаслигини қайд қилдилар.

Мамлакатимизнинг бу борадаги қатъий қарори давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги — ЎзА мухбири саволига жавобларида, Тошкентдаги дипломатия корпуси ва журналистлар билан учрашувда сўзлаган нутқида ҳам аниқ ва равшан ифодалаб берилди.

Дарҳақиқат, юртбошимиз таъкидлаганларидек, Ўзбекистон меҳнаткашлари энди истиқлолимиздан ҳеч қачон орқага қайтмайдилар. Зеро— Мустақиллигимиз муқаддасдир.

Биз сессия давомида айрим депутатлар, фаолларга қўшма сессия кун тартибидаги масала юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришни сўраб, мурожаат этдик.

МУСТАҚИЛЛИККА СОДИҚМИЗ!

ИСТИҚЛОЛ БИЗ УЧУН МУҚАДДАС

Мирзахўжа ҚАЛҚУЛОВ,
Юқоричирчиқ тумани ҳокими,
вилоят Кенгаши депутати:

— ТУРМУШ тарзимизда мутлақо янгича мазмун, янгича манзара кашф этган мустақиллигимиз биз учун ҳаётий зарурат эди. Йиллар давомида ота-боболаримиз дилларида, ҳар биримизнинг қалбимизда армон бўлиб ётган орзулар рўёбга чиқди. Ҳурриятга эришдик. Собиқ Иттифоқ найранглари, турли кирдикорлари туфайли кўп хўрликларга дуч келган, орияти топталган халқимизни энди истиқлол йўлидан ҳеч ким қайтара олмайди.

Истиқлол халқпарварлик ғояларига тўла таянган ҳолда соф демократик жараёнларда амалга ошди. Шу боисдан ҳам республикамизнинг ўзига хос тараққиёт йўлида юртбошимиз белгилаб борган беш тамойил қисқа вақт ичида ижобий самаралар берди. Ўтган тўрт ярим йил ичида мамлакатимиз илгари ўн йиллар давомида эришмаган ютуқларни қўлга киритди.

Республикамизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги мавқеи ортди. Бугун Ўзбекистонда ўнлаб хорижий давлатлар ваколатхоналари ишлаб турипти. Байроғимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти биносининг пештоқида мағрур ҳилпирамоқда. Истиқлол заминимизда иқтисодий алоқаларни кенгайтирди. Чет эл сармоялари учун йўл очилиб, қатор йирик саноат корхоналари, қўшма корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Изчил амалга оширилаётган иқтисодийислоҳотлар эса халқимизнинг ташаббускорлик ва ижодий изланиш борасидаги салоҳиятини янада тўла намоён этди. Тадбиркорлик ҳаракатини кучайтирди.

Биргина бизнинг туманимизда ўтган йилнинг ўзида мавжуд кичик корхоналар қаторига яна 81 таси қўшилгач 604 та янги ишчи ўринлари очилди. Фермерлар сони 220 тадан ошиб кетди. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, яъни қишлоқда мулкдорлар синфини шакллантиришдек муҳим вазифани амалга оширишда фаоллигимиз кучайди. Жамоа хўжаликлари, саноат корхоналари янгича мулк шаклига ўтиб ишлай бошладилар. Натижада ҳар йили туманимиз барча тармоқлар — пилла, пахта, ғалла, сабзавот бўйича йиллик режаларни ортиғи билан адо этиб келмоқда.

Биз бу ютуқларни алоҳида эътироф этаётганлигимиз ўзимизни кўрсатиш учун эмас, балки мустақиллик бераётган самараларни яна бир бор ифтихор билан таъкидлаш учундир.

Айни шундай бир пайтда Россия Давлат думаси собиқ Иттифоқни тиклаш йўлидаги уринишларининг ва шу муносабат билан Беловеж битимларини йўққа чиқариб, ўз манфаатини ўйлаб қабул қилган қарорининг бизга ҳеч қандай дахли йўқлигини ҳам қайд қилмоқчиман. Думанинг беъмани, аллақандай «ЕвроОсиёми», федерацииями ёки конфедерациями тузиш тўғрисидаги хом ҳаёл режалари энди халқимиз учун ёт.

Собиқ Империя даврида ўзи газ чиқара туриб газга ёлчимаган, миллион-миллион тонналаб пахта етиштириб, читга зор бўлган, машаққатли меҳнати учун ардоқланиш ўрнига «пахта иши» ниқоби остида марказ таъқиби, таҳқирига, аниқроғи зулмига дучор бўлган халқимиз тарих ғилдираги орқага қайтмаслигини яхши билади.

Шунинг учун ҳам мамлакатимиз, вилоятимиз аҳли каби юқоричирчиқликларнинг Дума депутатларига берадиган жавоби битта. Биз Мустақиллигимизга, Президентимиз юргизаётган оқилона сиёсатга содиқмиз ва уни якдиллик билан қўллаб-қувватлаймиз.

ТАҚДИРИМИЗНИ ЎЗИМИЗ ҲАЛ ҚИЛАМИЗ

Георгий Сидаков,
Янгиободдаги «Восток» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори, Олий Мажлис депутати:

— Дарҳақиқат, Россия Федерацияси Давлат думасининг Беловеж битимини бекор қилиш тўғрисидаги қарори ўз мустақиллигини қўлга киритиб, жаҳондаги кўплаб мамлакатлар томонидан тан олинган, салкам беш йил ичида саноат, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши борасида ҳамдўстлик мамлакатлари орасида энг юқори кўрсаткичга эришган Ўзбекистон учун ажабланарли бир ҳол бўлди.

Бизнинг республикамиз эришаётган ютуқлар худди кафт устида тургандек ҳаммага маълум. Ўзбекистон ер ости қазилмалари жиҳатдан бой мамлакатлар қаторида туриши, олтини, пахтаси, бошқа қимматбаҳо маҳсулотлари жаҳон бозорида қадр топаётганлиги ҳам кўпчиликка аён.

Ижтимоий соҳада Президентимиз фармонларининг рўёбга чиқарилиши натижасида республика аҳлининг турмуш тарзида ҳам катта ўзгаришлар рўй берди. Мен Олий Мажлис депутати сифатида юртбошимизнинг кам таъминланган оилалар, фахрийлар, уруш ногиронлари ва қатнашчиларига, кўп болали оилаларга ва умуман оналик ва болаликни муҳофаза этишга алоҳида эътибор берганлигидан мамнунман. Бу борада Ўзбекистонда халқчил юксак инсонийликни кўзлаган қонунлар қабул қилинди.

Энг муҳими халқимиз Президент сиёсатини, унинг мамлакатни бозор иқтисодиёти шароитида танглиқдан олиб чиқиш борасидаги йўл-йўриқларини астойдил қўллаб-қувватлаб, иқтисодий ислоҳотларни босқичма-босқич рўёбга чиқармоқда.

Истиқлолнинг биринчи кунлариданоқ мужассам топган руҳ ҳар бир инсоннинг тўла маънода эркин яшашини таъминлади.

Энди бирлашмамиз хусусида гапириб, шуни айтмоқчиманки, корхоналаримизда бир ёқадан бош чиқариб ишлаётган турли миллат вакиллари эски, ич-ичидан чириган тузумни қайта орзу қилган Россия Давлат думаси депутатларининг Беловеж битимларини бекор қилиш тўғрисидаги қарорини Ўзбекистон учун аҳамияти йўқ эканлигини таъкидладилар. Депутатларнинг бошқа мамлакатлар билан ҳисоблашмай ўзларича бунақа расмий ҳужжат қабул қилишларини калтабинликдан бошқа ҳеч нарса эмас, деб баҳоладилар.

Аслида ҳам шундай. Бугун Ўзбекистон ўз қадрини, жаҳондаги ўрнини ўзлигини пухта билиб олган қудратли, улкан иқтисодий шарт-шароитларга, беқиёс бойликларга эга бўлган мамлакатдир.

Халқимиз келажагига астойдил ишониб, фидокорона меҳнат қилаётган экан, бу унинг ўз мамлакати сиёсатига содиқлигининг ёрқин тимсолидир.

Бизнинг бирлашмамиз меҳнаткашлари ҳам ана шу оқилона сиёсатни бир овоздан қўллаб-қувватламоқдалар, республикамизда олиб борилаётган оқилона сиёсатга меҳнатдаги катта ютуқлари билан жавоб беражакларини билдирмоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН — МЕНИНГ ВАТАНИМ

Любовь ШАРИПОВА,
Чирчиқдаги «Ғунча» корхонаси бўлим бошлиғи, шаҳар Кенгаши депутати:

— МЕН Чирчиқ шаҳрида туғилганман. Ота-онам уруш йиллари ана шу шаҳардан паноҳ топишган. Саҳоватли ўзбек халқи уларни ўз бағрига олган. Бу бағрикенглик муҳитида болалигим, ёшлигим ўтди. Турмушга чиқдим. Умр йўлдошим Ўткир Шарипов билан икки фарзандни вояга етказяпман.

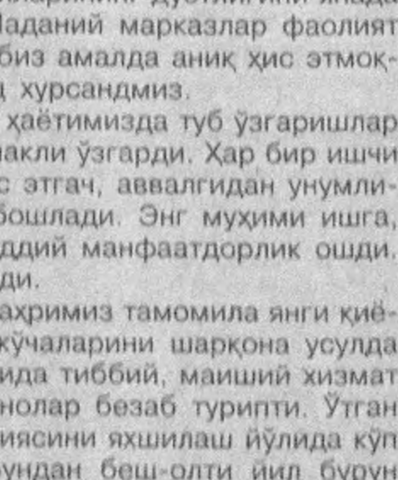

Таржимаи ҳолим ҳақида батафсилроқ гапиришимнинг боиси бор. Барча миллатларни бирдек тенг кўриб, уларнинг тили, маданиятини равнақ топтириш ҳуқуқини тўла яратиб берган юртим — Ўзбекистонга меҳрим чексиз. Мен бу ўлка қучоғида униб ўсдим, билим олдим. Оддий ишчиликдан катта бир бўлим бошлиғи даражасига кўтарилдим.

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, Президентимиз алоҳида эътибор берган масалалардан бири республикада меҳнат қилаётган турли миллат вакилларининг дўстлигини янада мустаҳкамлаш бўлди. Миллий Маданий марказлар фаолият кўрсата бошлади. Бу дўстликни биз амалда аниқ ҳис этмоқдамиз ва юртбошимиздан беҳад хурсандмиз.

Истиқлол иқтисодий, маданий ҳаётимизда туб ўзгаришлар ясади. Корхонамизда ҳам мулк шакли ўзгарди. Ҳар бир ишчи бойлик эгаси ўзи эканлигини ҳис этгач, аввалгидан унумлироқ, самаралироқ меҳнат қила бошлади. Энг муҳими ишга, жамоага муносабат ўзгарди. Моддий манфаатдорлик ошди. Маънавиятга ҳам эътибор кучайди.

Мустақиллик йиллари ичида шаҳримиз тамомила янги қиёфага кирди. Энди унинг равон кўчаларини шарқона усулда қурилган хусусий дўконлар, алоҳида тиббий, маиший хизмат кўрсатиш тизимидаги шинам бинолар безаб турипти. Ўтган беш йил ичида шаҳримиз экологиясини яхшилаш йўлида кўп тадбирлар амалга оширилди. Бундан беш-олти йил бурун бунчалик ўзгаришларни тасаввур этиб ҳам бўлмасди. Бирон-бир йирикроқ ишга қўл уриладиган бўлса марказдан ажратиладиган маблағга кўз тикиб ўтирилар эди. Мустақиллик бизни бундай интизорликдан халос этди. Шунинг учун ҳам мен Россия думаси депутатларига ўз йўлини танлаган республикамизнинг ривож топиб боришига, эркин яшашига халақит берманг, дейман.

МУНОСАБАТИМИЗ АНИҚ

Марям УМАРҚУЛОВА,
Ўртачирчиқ туманидаги 3-ўрта мактаб директори, туман Кенгаши депутати:

— ЎЗБЕКИСТОННИНГ беш йил ичида ҳамма соҳаларда илгарилаб кетиши Россия Федерациясининг деярли ҳар куни бир-бири билан ёқа олишадиган Давлат думаси депутатларига ёқмай қолган шекилли, мустақиллик йўлини танлаган республикамизни яна ўз гирдобларида кўришни орзу қилиб дилар.

Биз тақдиримизни неча бор аянчли ҳолга солган ўтмишнинг қайтишини мутлақо истамаймиз. Халқимиз орасидан чиққан истеъдодлар бошига турли тухматлар ёғдириб, улар умрларини хазон қилган ўттиз еттинчи йиллар, ёзувчи, шоирларни балоларга мубтало этган эллигинчи йиллар фожиаси, ҳар биримизнинг дилимизни ўртаган Фарғона фожиаси ва бошқа мушкул кунларни «ҳадя» этган собиқ Иттифоқни ким ҳам орзу қиларди, дейсиз.

Халқ депутатлари Хоразм вилояти кенгаши сессиясида Президентимиз собиқ СССРни тиклаш тўғрисидаги Давлат думаси қарорига ўзларининг очиқ-ойдин муносабатларини билдирдилар. Чиндан ҳам биз мустақилликка Беловеж битимидан анча олдин эришдик ва биз учун Дума ҳужжати ҳеч қандай мавқега эга эмас.

Бешинчи йилдирки, бу санани тинчлик, хотиржамлик, осойишталик барқарор топган республикамизда баҳамжиҳатлик билан, тантанавор нишонлаяпмиз.

Мактаб раҳбари, кўп йиллик тажрибага эга бўлган ўқитувчи сифатида мустақиллик йиллари ичида халқ таълими соҳасида рўй берган ўзгаришлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Бу йиллар мобайнида таълим-тарбия такомиллашди. Ўқитишнинг гимназия, лицей шакллари вужудга келдики, улар болаларга чуқур билим беришда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Истиқлол йиллари ичида ўқитувчининг мавқеи ошди. Президент фармони билан Халқ таълими ходимларига турар жой қуриш учун ер ажратиб берилиши, коммунал хизмат учун тўловлардаги имтиёзлар ана шундай ҳурмат белгисидир. Биз буларнинг ҳаммасига мустақиллик шарофати туфайли эришдик. Шу боисдан ҳам бор кучимиз, ғайратимиз, малакамиз билан уни мустаҳкамлашга интилаверамиз.

ХАЙРЛИ КУНЛАРНИ КЎРГАНИМИЗДАН МАМНУНМИЗ

Фозил КАРИМОВ,
Ангрен шаҳар уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раиси, шаҳар Кенгаши депутати:

— КЕЙИНГИ йиллар мобайнида Россия Давлат думаси депутатларининг йиғилишларини телевизор орқали кўриб ўтириб, наҳотки катта бир давлатга халқ ишонч билдириб сайлаган кишилар шундай шармандали ҳолга тушиб қолишди, дея ажабланардим. Залда интизомнинг йўқлиги, бақириқ-чақириқлар, ҳатто ёқалашишлар, ҳақоратлардан хайратга тушардим.

Янги сайланган дума депутатлари бундай хунук қилиқлардан холи бўлишса керак, деб ўйловдим, йўқ, аксинча бўлиб чиқди. Депутатларнинг СССРни қайта тиклаш тўғрисидаги қарорини эшитиб ҳайрон бўлдим. Гоҳо эси борми, бу одамларнинг ўзи, деб юборгинг келади.

Ўз йўлидан ривожланаётган, халқи аҳил, иноқ яшаётган қийинчиликларни биргаликда енгиб, яхши кунлар сари бораётган Ўзбекистон энди ҳеч қачон собиқ Иттифоқни орзу қилмайди. СССРнинг кирдикорларидан «тилда бошқа, дилда бошқа» иш юритишидан хўп тўйганмиз.

Мустақиллик бизга эрк берди. Республикамиз барча соҳаларда кенг қулоч ёзиб, равнақ топиб бормоқда. Айниқса, шундай алғов-далғов замонда юртимизда тинчлик, хотиржамликнинг барқарорлиги ҳаммамизнинг бахтимиздир. Биз уруш ва меҳнат фахрийлари Ўзбекистон мустақил бўлгандан кейин ҳақиқий иззат-ҳурмат нималигини англаб етдик. Беш йил ичида пенсияларимиз саккиз баробар ошди. Меҳнат фахрийларининг оғир йиллардаги меҳнатларини қадрлаб, Президентимиз орден ва медаллар таъсис этиб, ҳаммамизни улуғ айёмларда тақдирлади. Биз кексалар бундай хайрли кунларни кўрганимиздан беҳад мамнунмиз. Ҳурриятни қўлга киритган юртимиз осмонида ҳеч қачон булутлар бўлмасин, тинчлик, хотиржамлик, осойишталик барқарор бўлаверсин.

ТАРИХ ОРТГА ҚАЙТМАЙДИ

Виталий КИРГАСОЛОВ,
Олмалиқ кон металлургия комбинати электр монтёри, шаҳар Кенгаши депутати:

— ЭЛЛИК етти йилдирки, Ўзбекистонда яшайман. Шу ўтган давр ичида ўзбек халқининг ниҳоятда меҳр-шафқатли, меҳмондўст халқ эканлигига тўла ишонч ҳосил қилдим. Корхонамизда бўлсин, маҳалламизда бўлсин бирон бир миллатнинг иккинчи бир миллат томонидан камситилганлигини кўрмадим. Бир оила фарзандларидек яшаймиз, меҳнат қиламиз.

Лекин бир нарсага ҳайрон қоламан. Нега энди айрим сиёсатдонлар ва Россия Давлат думасидагилар собиқ СССРни ва бошқа «иттифоқ»ларни орзу қилиб қолишди экан. Ёки ўзларидан олдинги ўтган ҳукумат раҳбарларининг тўраларча иш юритиб, бошқаларни ялинтириб, фаолият юргизишларини булар ҳам қўмсаб қолишдими? Йўқ. У кунлар қайтмайди.

Корхонамиз ишчи-хизматчилари ушбу масалалар юзасидан Президентимиз айтган фикрларга тўла қўшилмоқдалар. Юртбошимиз куни кеча дипломатия корпуси ва журналистлар билан учрашувдаги сўзлаган нутқларида бу масалани лўнда қилиб шундай изоҳладилар: «Ҳар бир давлат ва унинг раҳбарлари энг аввало ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда ҳар қандай ҳужжат ва давлатлараро шартномаларни қабул қилиш ва имзолаш ҳуқуқига эга.

Бироқ ҳозир масала мана бундай қўйилган: Ўзбекистон учун бу шартнома ва ҳужжатлар мақбулми, Ўзбекистон бу шартномаларга қўшилиши мумкинми ёки йўқми? Бунинг устига, қатъийлик билан бизни ҳамжамият ёки интеграциялашган давлатлар иттифоқи деб аталмиш уюшмаларни тузиш ҳақидаги ҳужжатларни имзолашга таклиф этишмоқда, гоҳида эса — бу нарса Ўзбекистонга фойдалими-йўқми эканини биз учун ўзлари ҳал қилишмоқда.

Шу муносабат билан мен Ўзбекистон учун бундай иттифоқлар ёки ҳамдўстликлар мутлақо мақбул эмаслигини айтиб ўтишни истар эдим».

Ўзбекистон фуқароси сифатида айтаманки, мен республикамиз Президентининг сиёсатига содиқман. Унинг танлаган йўли менинг ҳам, мустақиллик меваларидан баҳраманд бўлган миллион-миллион меҳнаткашларнинг ҳам ойдин йўлимиздир.

БИР ЖОН-У БИР ТАНМИЗ

Руслан ЛИ,
Қуйичирчиқ туманидаги 13-мактаб директори, туман Кенгаши депутати:

— ПРЕЗИДЕНТЛИК сайлови олдидан турли ўйинларни бошлаб юборган Россия Федерацияси Давлат думасининг Собиқ Иттифоқни бекор қилиш билан боғлиқ Беловеж битимларини йўққа чиқариш тўғрисида қабул қилган қарорини мен миллион-миллион кишилар устидан ўзбошимчалик ва масъулиятсизлик билан чиқарилган хукм деб тушунаман. Ростдан ҳам бу масхарабозликнинг ўзи-ку.

Дума депутатлари одамлар ҳиссиёти билан ўйнашишни ҳамон бас қилмаяптилар. Ваҳолангки, поезд аллақачоноқ жойидан қўзғалиб, йиллар давомида мустақилликни орзу қилиб келган бир қатор республикалар ўз мақсадларига эришдилар.

Хусусан, Ўзбекистон бу борада ўзига хос йўлни танлади. Ҳаёт эса бу йўлнинг нақадар тўғрилигини ва халқимиз манфаатига тамомила мослигини беш йил ичида равшан кўрсатди.

Собиқ Иттифоқни қайта тиклаш тўғрисидаги васвасаларга энди ўрин йўқ. Бир куни телевизорни бурасам СССР пайтида Олий Советнинг сардорларидан бири бўлган А. Лукьянов зўр бериб, «Биз илгариги Иттифоқни эмас, мутлақо янги СССРни тузамиз», деб гапираётган экан. Етмиш йил ичида фақат буйруқбозлик билан иш юргизган, бюрократимизни ўз байроғи қилиб олган, бошқа республикалар ҳақ-ҳуқуқига лоқайдлик билан муносабатда бўлган бу инсоннинг энди адолатли тузум ўрнатиш ҳақидаги гаплари қумга сепилган сув каби туюлди менга.

Республикамиз мустақиллиги биз учун азиз. Унга эришишнинг ўзи бўлгани йўқ. Президентимизнинг оқилона сиёсати, Ўзбекистон ҳукуматининг саъй-ҳаракатлари туфайли истиқлолимиз катта имтиҳонлардан муваффақиятли ўтди. Эндиликда, тинч, осойишта мамлакатимизда ҳуқуқий-демократик давлат қуриш йўлида ҳаммамиз бир жон, бир танмиз.

ҲАМҚИШЛОҚЛАРИМ НОМИДАН ГАПИРАМАН

Ҳошимжон СОДИҚОВ,
Оҳангарон туманидаги Телов қишлоқ фуқаролар йиғини раиси, туман Кенгаши депутати:

— Қишлоғимизда маҳаллалар кўп. Уларда тез-тез бўлиб тураман. Яқинда ҳам ҳудудимизни айланиб чиқдим. Кексалар, ёшлар билан суҳбатлар чоғида шу нарса аён бўлдики, тумандаги барча кишилар каби теловликлар ҳам республикамизда мустақиллик туфайли эришилган ютуқлардан бениҳоя хурсандлар. Юртимизда олиб борилаётган сиёсатни, якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар.

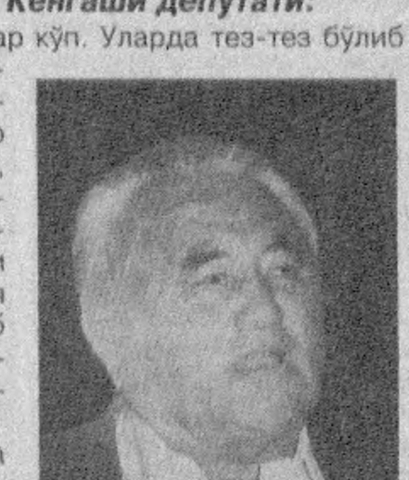

Хусусан, ўзим бундай кунга етганимдан бошим осмонда.

Эркин яшашдан ҳам ортиқроқ бахт бўлмаса керак. Беш йилдирки, республикамизнинг ўз эрки ўзида. Вақтинчалик қийинчиликларни енгиб, истиқлолимизни мустаҳкамлаб бормоқдамиз.

Одамлар билан учрашувлар пайтида мамлакатимиз сўнгги йилларда эришган ютуқлар ҳақида фахрланиб гапириб бераман. Бундай муваффақиятлар кам эмас. Хусусан, Андижонда, Хоразм вилоятида машинасозлик бўйича корхоналар ишга тушди. Тошкент вилоятида қанчадан-қанча қўшма корхоналар, кичик корхоналар фойдаланишга топширилди. Вилоятимиз қиёфаси гўзаллашиб бораётгани, қишлоқларни газлаштириш, ичимлик суви билан таъминлаш борасида республикамиз ҳукумати белгилаган дастур изчил амалга оширилаётгани ҳақида сўзлайман. Бизнинг қишлоғимизда ҳам бу масалалар ижобий ҳал этилмоқда.

Бозор иқтисодиёти шароитида аҳолини ижтимоий муҳофазалаш масаласига жиддий эътибор берилмоқда. «Маҳалла», «Соғлом авлод учун» жамғармаларининг ташкил этилиши неча минглаб кишилар турмуш тарзини яхшилаш, саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Албатта, ҳар биримиз бундай ютуқлар, қулайликлар мустақиллик шарофати билан яратилганлигини чуқур тушунишимиз, унинг қадрига етишимиз керак.

Шуни қатъий ишонч билан таъкидлашни истардимки, қишлоғимиз аҳли Президентимизнинг Россия Давлат думасининг қарори юзасидан Хоразм вилояти кенгаши сессиясида ҳамда ЎзА мухбирининг саволларига берган жавобларидаги фикрларини тўлиқ қўллаб-қувватламоқдалар. Энди ўзбек халқининг, мўътадил Ўзбекистоннинг устидан ҳукм чиқаришнинг даври ўтди. Буни улар йиғилишларда ҳам, ўзаро мулоқотларда ҳам қатъий туриб айтмоқдалар. Бори ҳам шу. Бизнинг бировдан кам жойимиз йўқ. Ҳамма имкониятларга эга бўлган, 23 миллионлик аҳоли тинч-тотув яшаётган Ўзбекистоннинг истиқлоли биз учун муқаддасдир.

САҲИФАНИ «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАХСУС МУХБИРЛАРИ ФАТҲИДДИН МУҲИДДИНОВ, САИДВАЛИ ҲАСАНОВ ВА ДАВРОН АҲМАД (суратлар) ТАЙЁРЛАШДИ.

Баҳорги чақириқ

ЙИГИТЛАР ХИЗМАТГА ОТЛАНДИЛАР

Юқоричирчиқ тумани ҳокимлиги, халқ демократик партияси туман ташкилоти, мудофаа ишлари, халқ таълими, «Маҳалла» хайрия жамғармаси туман бўлимлари биргаликда йигитларни аскарликка кузатув кунини уюшқоқлик билан ўтказдилар.

Кенг майдонда ташкил этилган бу тадбирда туман ҳокими Мирзахўжа Қалқулов мудофаа ишлари бўйича туман бўлими бошлиғи Ғайрат Ҳакимжоновлар мустақил мамлакатимизнинг бўлажак жангчилари олдида нутқ сўзладилар. Улар ёшларни истиқлолимиз туфайли йил сайин равнақ топиб бораётган Ватанимизнинг садоқатли посбонлари бўлишга, аскарлик бурчларини виждонан ўташга даъват этдилар. Кейинги йилларда юқоричирчиқлик йигитлардан кўплари ҳарбий билим юртларига ўқишга кириб, муносиб зобит бўлиб етишаётганликлари, хизмат ўтаётган ҳудудларида раҳбарлар ташаккурига сазовор бўлаётганликлари алоҳида қайд қилинди.

Уруш ва меҳнат фахрийси Жиянбек Ақлбеков, ота-оналар номидан Парфи Абдусаматов, Чирчиқдаги командирлар тайёрлайдиган танкчи-муҳандислар олий ҳарбий билим юрти талабалари Н. Алдашев, И. Исмоилов, собиқ жангчи А. Бойхўжаевлар бўлажак аскарларга оқ йўл таладилар.

Тадбир сўнгида билим юртида таълим олаётган юқоричирчиқлик ҳарбий талабаларга совғалар топширилди.

Саидвали ҲАСАНОВ.

Сиз кутган учрашув

Толиб Ҳожиев дастлаб пойтахтдаги «Ёш гвардия» (ҳозирги Аброр Ҳидоятов) номли театрга ишга киради. Республика ойнаи жаҳонидаги кичик ҳажвий томошаларда қизиқарли роллар ўйнаб мухлислар олқишига сазовор бўлди. Унинг муаллифлигида «Шариф ва Мариф», «Ака Шариф Тошкентда» фильмлари суратга олинган.

«АФАНДИНИНГ УКАСИ»

ёки «Ака Шариф» билан мулоқот

«АЛИШЕР НАВОИЙ» номли санъат саройида (собиқ «Панорама» саройи) «Ака Шариф Тошкентда» фильми намойиш қилинаётир. Таваккал деб шу томонга «от сурдик». Бахтни кўрингки, кўпдан бери учрашишни ният қилиб юрган Толиб Ҳожи санъат саройидан чиқиб, нимадандир койиниб «Жигули»га ўтирди. Енгил машина ғизиллаб уни мендан йироқлатди. Барибир Яратган эгам бизнинг ушбу мулоқотимизни насиб этган экан, «Жигули» орқага қайтиб тўхтади. Шофернинг ёнидаги ўриндиқда «Ака Шариф Тошкентда» қаҳрамонларидан бири Эргашжон (ёши 6да) ўтирган эди. Вақтни бой бермай, уларга рўпара бўлдик. Буғдойранг, кулиб турадиган бу болакай менга жой бўшатиб, отасининг олдига, машинанинг орқа ўриндиғига ўтди. Толиб Ҳожи билан экранлар орқали танишмиз, аммо, каминани танимайди. Танишдик. Шу тариқа суҳбатимиз машинада «туғилди».

— Толиб ака, кулги санъатига қандай йўсинда «қадам ранжида» қилгансиз, адашибми ёки...

— Аброр Ҳидоятов номли театрда устозим Турдибек Содиқов билан роллар устида кунлаб-тунлаб иш олиб борардик. Шуҳратнинг «Беш кунлик куёв» асаридаги Мирзабаҳромни тузукроқ ўйнадим, шекилли, муҳлислар орттирдим. Сўнг ойнаи жаҳондаги кичик ҳажвий кўринишларда иштирок этдим. Бухороча шевани илк бор «Шишачанг боми?» ҳажвиясида қўллаганман. Кейин «Юзсиз» фильмида бухоролик журналист бўлиб, «Ало, Бухороми, Бухороми» саҳнасида яна бир бор бухороча шевани томошабин қандай қабул қилишини синаб кўрдик. Шу фильмда мен гўшакни олиб, «Ало, Бухороми, Бухороми» деб қичқираман. Бош муҳаррир «Телефонда гаплашсангиз бўлмайдими» дейди. Мен «Эби, ман телефонда гапирмай нимада гапирабман» деб жавоб берсам, муҳаррир «Ҳа, телефонда гаплашяпсизми, мен бу бақиришингизга қараб, деразадан Бухоро томонга қичқираяпсизми дебман» дейди.

— «Шариф ва Мариф» фильми ҳаётдан олинганми? Орқаси ўйиқ костюм-шим саҳнаси-чи?

— Бу фильмда ўзбек хонадонининг ютуқлари ва ҳаётдаги баъзи муаммолар қаламга олинган. Оддий майиздаги чўпга қараб, шундоқ ҳам содда бўлган ўзбекнинг устидан «муғомбир» деб нолишлар ҳам, хонадонда эркакнинг энг катта ўрни — бу эр, оилани тебратувчи устун бўлиши зарурлиги ҳам ҳаётнинг ўзи. Костюм-шим масаласига ва кул деса кулиб, жим ўтир деса, жим туриш саҳнасига келсак, биз 130 йиллик мустамлака даврида энг зўр нарса — журъатни йўқотганимизни, аянчли таланганлигимиз натижасида шу аҳволга тушганимизни англатишга ҳаракат қилдик.

— Баъзилар «Шариф ва Мариф»да кулги меёридан сал ошириб юборилган, — дейди...

— Аввало феълни кенг қилиш керак. Кулгу санъати — бу ҳаёт ҳақиқатининг жиндак бузилган жойида пайдо бўлади. Мана, мен ҳаётнинг барча жабҳасида қатнашаман, қишлоқларда кўп юраман, ўзим дурадгор устаман. Уйларни ёпаман. Эшик-деразa ясайман.

Бундоқ ўйлаб қарасам, бизнинг маънавиятимизга анча путур етган экан. Худога шукур, энди уни тиклайдиган замон келди. Беш кунлик дунёда ҳар бир инсон Ватанига, юртига ўзидан бирор нарса қолдирсин. Бойлик ҳам, амал ҳам ўткинчи.

— «Ака Шариф Тошкентда» фильми қандай юзага келди?

— Бу фильм «Шариф ва Мариф»нинг мантиқий давоми. Сценарий ёзилгунча кинонинг кўп эпизодларини республика бўйича ўтказилган гастролларда саҳнада ўйнадик. Ниҳоят, шоир Муҳаммад Юсуф ва ёзувчи Набижон Боқий билан бирга «Ака Шариф Тошкентда» сценарийсини ёздик. Набижон ижодкорман, деб қараб турмайди, изланади, ёзади, ўқийди. Шу икки ижодкор билан ҳомий ахтардик. Наманган дон маҳсулотлари уюшмаси раҳбари Жобирхон Собитов, «Ҳамдўстлик» уюшмаси бошлиғи Алишер Ражабовлар жонимизга оро кирди. Косонсой тумани ҳокими Тоҳирахон Мирзаева ҳам бизга яқиндан кўмаклашди. «Жон куйдирмасанг жонона қайда, тоққа чиқмасанг дўлона қайда!». Ўтирган бўйра, юрган дарё. Дарё бўлиб не-не тўсиқлардан ўтиб, денгизга қўшилдик. Энди уммонга оқмоқчимиз. Ўзбекларни жаҳон бир кўриб қўйсин.

Биз бу фильмга одамийлик мавзусини олиб чиқдик. Яъни, талисафедлик Шарифбой қўшнисининг шоир ўғлини Тошкентга, Муҳаммад Юсуф ҳузурига олиб келиш учун сигирини сотади. Қани, борми бошқа миллатда қишлоғидаги шоир бола учун сигирини сотадиган? Йўқ. Фильмда қўллари тиришиб қолган (актер Баҳодир Қўчқоров) бепул исириқ тутатиб юради. «Бизники хизмат-беминнат» дейди.

— Толиб ака, фильм давомида ҳам қизиқ воқеалар бўлдими?

— Самарқанддаги Зиёвуддин қўрғонида учта акамиз билан ўтириб қолдик. Мен ичмайман. Улар оз-оздан отишаяпти. Сал кайф ошгач, биттаси «нуқул учта эркак ичаяпмиз» дейди. «Мени ҳисобга қўшмадинглар-ку?» десам, «Э, сиз меҳмонсиз» деди. «Эби, нима, сизларда меҳмонни эркакка ҳисобламайдими?» десам гурр кулгу кўтарилди... Олти ёшлик ўғлим Эргашжон съёмкада қатнашди. Ўн саккиз кунда съёмкани тугатдик. Тарихда биринчи марта ўн саккиз кунда кино суратга олинди. Съёмканинг тиқилинч кунларидан чарчаб уйга келган Эргашжон онасига қараб «Онажон, бу съемкаси жуда қийин экан, ҳамма уйқум ичимда қолиб кетди» деди.

— Суҳбатингиз учун ташаккур. Келгуси режаларингизда муваффақиятлар тилаймиз.

Суҳбатдош Тўлқин ЁРҚУЛОВ.

АЁЛЛАР ТЕАТРДА УЧРАШДИЛАР

Республика хотин-қизлар қўмитаси Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти хотин-қизлар қўмиталари билан ҳамкорликда пойтахтдаги Муқимий театрида Наврўз байрамини ўтказди. Мазкур тадбир ташкилий жиҳатдан бошқа байрамлардан мутлақо фарқ қиларди.

Гап шундаки, театрга таклиф этилган Тошкент шаҳри ва вилоят хотин-қизлар вакиллари бир-бирлари билан яқиндан танишдилар, дилдан суҳбат қурдилар, ўз санъатларини намойиш қилдилар. Самимий гурунгдан сўнг барча байрам иштирокчилари учун Муқимий театрида саҳналаштирилган икки пардали «Девона» мусиқали драма намойиш этилди. Хотин-қизларнинг жамиятдаги ва оиладаги ўрни, маънавий бузуқлик ва шарму-ҳаёсизлик қандай оқибатларга олиб келиши ҳақидаги ушбу фожейи драма барча қатнашчиларни чуқур ўйга толдирди. Томошабинлар асарни сўнгги дақиқаларгача ҳаяжон билан томоша қилдилар. Дарҳақиқат, Ўзбекистон халқ артисти Фароғат Раҳматова, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Наима Пўлатова, Файзулла Аҳмедов, артистлар Насриддин Рустамов, Мақсуда Отажонова, Турғун Бекназаровлар асарни маромига етказиб ижро этган эдилар.

— Бугунги байрам учрашувлари шахсан мен учун ҳам ниҳоятда завқли бўлди, — дейди асарни саҳналаштирувчи режиссёр Рустам Маъдиев. — Хотин-қизларимиз вакиллари билан лиқ тўлган залда бугун нафақат байрам хусусида, балки чинакам маънодаги тарбия ҳақида, келажак ҳақида сўз борди. Танаффус пайтидаёқ меҳмонларимиз бу асарни маҳаллаларда, ёшлар ўртасида ҳам кўрсатиш ҳақида фикр билдирдилар. Бундай самарали тадбир ташаббускорлари театр ҳузурида учрашув уюштириб, жуда тўғри қилганликларини томошабинларимизнинг мулоҳазаларидан ҳам билса бўлади.

Байрам тадбирида республика хотин-қизлар қўмитаси раиси, Республика Бош Вазирининг муовини Дилбар Ғуломова иштирок этди ва сўзга чиқди.

Зарифа ЭРАЛИЕВА.

Бугун — ёнғиндан муҳофаза этиш ходимлари куни

АЛАНГА АЁВ БИЛМАС, ОҚИЛ ОДАМ ЛОҚАЙД БЎЛМАС...

...СОВУҚ хабар ҳамиша хунук бўлади. Шу йилнинг 5 феврали эди. Қибрайдан маълумотларни тезкор қабул қилувчи хонага қўнғироқ қилиб қолишди. Ўша туманда жойлашган Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли марказий болалар касалхонасида ёнғин бошланибди.

Фалокат содир бўлган ерга етиб борганимизда болалар шифохонасининг томи, бўғотлари ҳамда иккинчи қават ёниб турарди. Йиғилганлар ташвишда. Ичкаридаги беморлар ҳаёти хавф остида қолган экан. Устига-устак ёнғин бошқа хоналарга тарқалиши ва пастки қаватда жамланган кислород балонларининг портлаши ҳам мумкин эди. Лекин, ҳамма хатарнинг олди тез олинди. Ўт ўчирувчиларнинг малакали ва тезкорлик билан қилган саъи-ҳаракатлари туфайли 53 нафар бемор қутқариб қолинди. Ёнғин ҳадемаёқ тугатилди.

... Ҳа, ёнғиндан муҳофаза этиш ходимлари фаолияти ҳамиша ҳам осон кечмайди. Зеро, ёнғин — бу бешафқат офатдир. У жамоаларнинг, фуқароларнинг ойлаб, йиллаб пешона тери билан йиққан бойликларини бир зумда кулга айлантириши мумкин. Энг ачинарлиси бундай фожиаларда инсонлар ҳалок бўлади.

Ўт ўчириш хизматига ҳамма ҳам қабул қилинавермайди. Бу соҳада хизмат қилишга отланган йигитлар жисмонан соғлом, руҳан довюрак, энг қалтис вазиятларда ҳам зукколик билан иш кўрадиган инсонлар бўлмоғи лозим. Зотан, улар баъзан ўзларининг ҳаётларини хавф остида қолдириб бўлса ҳам ўзга инсонларнинг умрини сақлаб қоладилар.

Вилоят ёнғиндан сақлаш бошқармаси ва унинг минтақавий ҳудудлардаги ходимлари ёнғинларнинг олдини олиш, унинг сабабларини бартараф этиш борасида тинмай ташвиқот-тарғибот ишлари олиб бормоқдалар. Газета ва журналлар, радио ва телевидение каби воситалардан кенг фойдаланмоқдалар. Шаҳар ва туман кинотеатрларида ёнғин хавфсизлигига бағишланган қисқа метражли фильмлар намойиши ҳам яхши самаралар бермоқда. Турли-туман учрашувлар, мулоқотлар давомида одамларга ўт балосининг моҳияти чуқур тушунтирилмоқда. Эслатмалар, варақалар, қоидалардан кўчирмалар тарқатиб турилибди.

Биргина 1996 йилнинг биринчи чораги давомида 5378 халқ хўжалиги объектлари, 95,5 минг хонадон назоратдан ўтказилди. Ходимларимизнинг тезкор ва моҳирона хатти-ҳаракатлари оқибатида 39 миллион сўмлик мол-мулк, 109 кишининг ҳаёти сақлаб қолинди.

Ўтган уч ой мобайнида вилоятимизда 598 та ёнғин қайд этилди. Бу рақам анча кам бўлиши мумкин эди. Лекин, ёнғинга қарши кураш ходимларининг тинимсиз олиб бораётган профилактик ишларига қарамай, масъул ходимлар, корхона, хўжалик, муассаса мутасаддиларининг совуққонлиги, айрим фуқароларнинг лоқайдлиги туфайли ҳамон фалокатларнинг олдини тўлиқ олиб бўлмаётир. Халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган жойларда нозик нуқталарнинг доимий равишда назоратдан ўтказиб турилмаслиги, электр ва газ тармоқларидан одамларнинг ўз билгиларича фойдаланиши, болаларнинг гугурт билан ўйнашлари, баъзи кимсаларнинг ичкиликбозлиги ва кашандалиги ёнғинлар чиқишига асосий сабаб бўлмоқда.

Вилоят ёнғиндан сақлаш бошқармаси ва унинг жойлардаги бўлинмалари ходимлари ўз фаолиятларини янада такомиллаштириш учун барча чора-тадбирларни кўрмоқдалар. Айни кунларда вилоятимиз шаҳар ва туманларида ёнғинларни ўчириш ва табиий офат зарарларини бартараф этиш учун замонавий техникалар жорий этилмоқда. Уларни малакали мутахассислар билан таъминлаш борасида ҳам жиддий ишлар олиб борилмоқда. Яқинда Тошкент туманининг Ғишткўприк қўрғони, Қуйичирчиқнинг «Ўзбекистон беш йиллиги» жамоа хўжалиги, Тошкент қоғоз фабрикасида, Тошкент ва Янги Ангрен ГРЭСларида, Қибрайнинг Тузел қишлоғида янгитдан ўт ўчириш қисмларининг таъсис этилганлиги ҳам яхши бўлди, деб ўйлаймиз.

Бугун ёнғиндан муҳофаза этиш ходимлари ўзларининг касбий байрамларини нишонламоқдалар. Шу муносабат билан айтиш мумкинки, ўт ўчириш хизмати ходимлари халқ бойлигини, одамлар хавфсизлигини ва мол-мулкини сақлашда бундан буён ҳам ўзларига боғлиқ барча чора-тадбирларни амалга ошираверадилар. Энг муҳими, масъулият — виждон бурчи эканлигини унутмайдилар.

БАЙРАМИНГИЗ БИЛАН, АЗИЗ ҲАМКАСБЛАР!

Мирислом ИНОЯТОВ,
Тошкент вилоят ИИБ ЁСБ бошлиғи, ички хизмат полковниги.

СУРАТЛАРДА: ўт ўчирувчилар фаолиятидан лавҳалар.

Фахриддин АБДУМАВЛОНОВ суратлари.

ЎЗБЕКИСТОНЛИК БОКСЧИ — ЖАҲОН ЧЕМПИОНИ

Германиянинг Гамбург шаҳридан ажойиб хушхабар келди:

Профессионал бокс тарихида биринчи марта Ўзбекистон вакили Артур Григорян жаҳон чемпиони бўлди. Тошкентлик ёш спортчи Пуэрто-Риколик машҳур боксчи Антонио Риверани 12-раундда нокаут қилиб, ажойиб ғалабага эришди.

Ғалаба йўли осон бўлгани йўқ. Артур Григорян жаҳоннинг кучли профессионал боксчилари билан 19 марта майдонга тушди ва 12 тасида рақибларини нокаут билан енгди.

Гамбургда ғолиб шарафига Ўзбекистон байроғи кўтарилди ва мамлакатимиз Давлат мадҳияси янгради.

Артур Григорян телефон орқали суҳбатда бу ғалабани Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллигига ҳамда буюк саркарда ва давлат арбоби Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишлашини айтди.

(ЎзА).

Футбол

«ДЎСТЛИК» ЧОРАК ФИНАЛДА

Ўзбекистон Кубоги учун тўрт гуруҳда ўтказилган нимчорак финал ўйинлари ниҳоясига етди. Вилоятимиз вакиллари Юқоричирчиқнинг «Дўстлик» жамоаси футболчилари уч ўйин ўтказиб, ҳаммасида ғалабага эришдилар ва навбатдаги босқичга чиқишди.

Футболчиларимиз ўтган жума куни ўз майдонларида Муборакнинг «Машъал» жамоаси билан учрашдилар. Баҳс деярли тенг кураш остида ўтди. Мезбонлар меҳмонларга қараганда кўпроқ тўп киритиш имконига эга бўлдилар. Бироқ улар ана шундай вазиятлардан фақат бир мартагина фойдалана олдилар, холос. 74 минутда Фарид Хабибулин рақиблар дарвозасига киритган тўп мезбонларга ғалаба келтирди.

Учинчи турда «Дўстлик» «Трактор» жамоасига қарши майдонга тушди. Еттинчи дақиқадаёқ Юрий Винтовкин ҳисобни очишга муваффақ бўлди. 20-минутда Владимир Гальянов ҳисобни 2:0 га етказди. Шуни айтиш керакки Владимир Гальянов гарчанд майдонга марказий ҳимоячи спорт формасида тушса-да, у асосан ҳужумчиларга фаол кўмакдош бўлмоқда. Кези келганда ўзи ҳам рақиблар дарвозасини нишонга олади. «Машъал» «Трактор» жамоалари билан бўлган ўйинда ҳам В.Гальянов ўзининг чиройли ҳаракатлари билан бир неча бор мухлислар олқишига сазовор бўлди. Жаъфар Ирисметов 59-минутда ҳисобни 3:0 қилиб кубок беллашувларидаги киритган тўпларини 9 тага етказди. 70- минутда эса Фарид Хабибулин «Трактор» дарвозасига киритилган тўртинчи тўп муаллифи бўлди. Ана шундан кейин мезбонлар «йирик хисобда ютдик» деб бамайлихотирликка берилдилар ва бу бепарволиклари учун жазоландилар. Учрашувнинг 81-, 86-, 88- минутларида тракторсозлар кетма-кет учта тўп киритишга муваффақ бўлишди. Кескин ва қизиқарли ўтган бу ўйинда «Дўстлик» 4:3 ҳисобида ғалабага эришди ва тўққиз очко тўплаб, ўз гуруҳида биринчи ўринни эгаллади.

Биллур соврин учун қолган гуруҳлардаги учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Тўқимачи» - «Навбаҳор» - 0:4, «Насаф» - МҲСК -2:4, «Чилонзор» - «Истиқлол» - 1:0, «Прогресс» - «Нефтчи» - 0:3, «Гулистон» - «Нурафшон» - 1:6, «Пахтакор» - «Наврўз» -1:0. Шундай қилиб, чорак финалга «Нефтчи», «Пахтакор», МҲСК, «Навбаҳор», «Дўстлик», «Нурафшон», «Трактор», «Чилонзор» жамоалари чиқди. Ана шу саккиз жамоа энди чорак финал ўйинларини ўтказишади. Рақиблар ўз майдонида ва сафарда учрашадилар. Чорак финалдаги ўзаро рақиблар маълум. «Нефтчи» «Нурафшон» билан, «Чилонзор» «Пахтакор» билан, МҲСК «Трактор» билан курашади. «Дўстлик» Наманганнинг «Навбаҳор» жамоасига қарши ўйнайди. Ўйинлар муҳлати ва биринчи учрашув қайси майдонда ўтказилиши қуръа ташлаш йўли билан аниқланади.

Ҳақиқатан ҳам вилоятимизнинг «Дўстлик» футболчилари бу йил ўзларининг ҳужумкор ўйинлари билан мухлисларни қувонтира бошладилар. Жамоамиз «Наврўз» турнирида бош совринни қўлга киритган бўлса, биллур соврин баҳсларида сараланган 8 та команда сафидан жой олиб турипти. Келаётган шанба ва якшанба кунлари жамоалар мамлакат бешинчи биринчилиги ўйинларини бошлайдилар.

Шарофиддин УМУРЗОҚОВ.

Ҳар тўғрида

ФИРАВНЛАР ВА РАДИАЦИЯ

Мисрлик Бутрос Тадрос инглиз археологи Говард Картер ва унинг ҳомийси Лорд Карнавон билан бирга 1922 йилнинг ноябрида очилган фиравн Тутанхамон мақбарасига кирганларнинг бири ҳисобланади. Шундан кейин ўтган етти йил давомида Картер экспедициясида қатнашганлардан 22 киши қирчиллама ёшларида вафот этдилар. Биринчи бўлиб лорд Карнавон оламдан кўз юмди. Мақбаралар қароқчиларини тез вақт ичида ўлим кутади, деб тасдиқлаган қадимги папируслар эсга олинди. Бу ғайри табиий ҳодисани «фиравнлар қарғиши» деб атадилар.

Бироқ бутун ҳаёти давомида Тутанхамон ва бошқа фиравнлар мақбараси жойлашган Луҳсорда истиқомат қилган Бутрос Тадрос яқинда 90 ёшлигини нишонлади. Фақат бундан бор-йўғи 3 йил илгари ўзининг севимли йўл кўрсатувчилик ишини тарк этди. Тадрос «фиравнлар қарғиши»ни сафсата деб ҳисоблайди.

Лекин, ҳар ҳолда «фиравнлар қарғиши» фақат сафсата эмас, мисрлик олимлар шохлар мўмиёси кучсиз радиоактив нурланиш манбалари эканлигини аниқладилар. Афтидан уларга [illegible] моддалар билан ишлов берилган. Археологлар унинг мавжудлигини билмаганлар. Натижада мустаҳкам беркитилган мақбараларда радиация тўпланиб қолган. Шунинг учун мақбарага биринчи бўлиб кирганлар кучли нурланишга дучор бўлганлар.

КУМУШ-ТАБИБ

Қон босими бор кишилар аҳволи кўпинча ой тўлган кунларда ёмонлашади. Бундай вақтда, аввало, бармоқдан тилла узукни олиш керак. Қувватни кучайтирувчи олтин бундай вақтда фақат зарарли бўлиши мумкин. Бунинг ўрнига сўфи (тўртинчи) бармоққа кумуш узук тақиб юриш фойдалидир. Нима учун тўртинчи бармоққа тақиш тавсия этилади. Сабаби шундаки, бу бармоқ бўйлаб қон алмашиш йўлидан кейин иссиқлик ҳосил қилувчи йўл ўтади. Бу бармоққа узук тақиш билан қон босимининг пасая бошлашига эришилади. Босим бир ой давомида мўътадил ҳолга келади. Бироқ самараси қатъий бўлади.

БЎРИЛАР «НАЙРАНГИ»

Шаҳар атрофида бўрилар галаси изғиб юрипти, деган овозалар анча илгари тарқалган эди. Шу сабабли аёлларнинг бири ҳовлисидаги итларининг нотабиий безовта бўлаётганини эшитиб, қўрқиб кетди. Гап нимада эканлигини билиш учун ҳовлига чиққанида ҳовли яқинидаги ўрмон томонга қараб, думини ликиллатган ҳолда бўри кетаётганлигини кўрди, унинг орқасидан хонаки итлар эргашиб бораётган эдилар. Эгаси итларини қанчалик чақирмасин улар, ҳатто, орқаларига ўгрилиб ҳам қарамадилар.

Итлар шу кетганча уйга қайтиб келишмади. Эрталаб уларнинг қолдиқлари ўрмондан топилди, атрофида бутун бир бўрилар галасининг излари қолган эди.

Тажрибали овчилар бу воқеани шундай тушунтирдилар. Бу бўриларнинг «найранги» бўлиб, улар ораларидаги энг «кўркам» урғочи бўрини ишга соладилар, у эса ўз қурбонларини бўрилар қуйган «листирмага» бошлаб келади. Бу ерда эса улар тайёр емишга айланишади.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ЦИРКИ
Республика бирлашмаси
ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
«ЙЎЛБАРСЛАР АТТРАКЦИОНИ»
ТОМОШАЛАРИ
Ўргатувчи — ФУРҚАТ ЮНУСОВ.
РУСТАМ МАТЖОНОВнинг 5 метрли илон билан олишуви.
Дастурда: туялар, кучукчалар, айиқлар, маймунлар, бўғма илонлар ва бошқа ҳайвонларнинг чиқишлари.
Томошалар 19 апрель соат 18.00 да, 20, 21 апрель соат 12 ва 15.00 да бошланади.
ЖАМОА БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ТАЛАБНОМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
Касса соат 10.00 дан 18.00 гача ишлайди.
Маълумот олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-00.

ТАШКИЛОТ
газета қоғози, ёзув қоғози, оқ қоғоз, калька ва бошқаларни
СОТАДИ
Ҳақи пул ўтказиш ва вексель билан тўланади.
ВОСИТАЧИЛАР ХИЗМАТИГА ҲАҚ ТЎЛАНАДИ
Телефонлар:
78-24-18,
74-24-85.

Тошкент вилояти Зангиота туманидаги «Иззатилла» хусусий дорихонасининг йўқолган думалоқ муҳри
БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
TOSHKENT HAQIQATI

Муассис:
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир
Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз:
700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар:
хатлар ва оммавий ишлар бўлими:
33-40-48
Эълонлар:
33-99-15, 36-57-27.

● Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0186. Ҳажми - 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Адади 10327 нусха.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти - 20.30. Босишга топширилди - 18.30. 1 2 3 4 5 6